

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»

Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

*Лінгвопрагматичні особливості інтерв'ю з творчою особою-
професіоналом (перекладацький аспект)*

Допущено до захисту «__» _____ 21 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:

студ. групи ПР.мз-01с

Кучерявенко Вероніка Андріївна

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц.

Ємельянова Олена Валеріанівна

Суми – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРВ'Ю ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЛІНГВОПРАГМАТИКИ.....	8
78	8
1.2. Інтерв'ю як метод і форма професійного спілкування. Класифікація інтерв'ю	111
1.3. Лінгвопрагматичні особливості англомовного інтерв'ю	116
РОЗДІЛ II. ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРВ'Ю З ТВОРЧОЮ ОСОБОЮ-ПРОФЕСІОНАЛОМ	20
2.1. Структурні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом	20
2.2. Лінгвістичні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом	227
2.3. Роль невербальних компонентів під час інтерв'ю з творчою особою-професіоналом.....	331
РОЗДІЛ III. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРВ'Ю З ТВОРЧОЮ ОСОБОЮ-ПРОФЕСІОНАЛОМ	335
3.1. Труднощі перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом	335
3.2. Прийоми та стратегії перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом	339
3.3. Проблемні аспекти навчання перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом.....	445
ВИСНОВКИ	551
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	554
СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ.....	557
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	558

ДОДАТОК А	664
ДОДАТОК Б	667
ДОДАТОК В.....	668

ВСТУП

Сучасні глобалізаційні процеси значним чином впливають на наше життя. Для сучасної людини життєво необхідним є вміння орієнтуватися у інформаційних потоках, аналізувати явища та події, критично підходити до їх осмислення. Одним із засобів організації комунікативної взаємодії та безпосереднього одержання інформації або погляду на ті чи інші події є інтерв'ю, один із провідних діалогічних жанрів ЗМІ та форма реалізації публіцистичного дискурсу.

Можливість отримати інформацію від експерта чи визначити його реальне ставлення до тієї чи іншої проблеми не тільки створює сприятливі умови для розвитку жанру інтерв'ю в сучасному глобалізованому світі, а й зумовлює підвищення наукового інтересу з метою виявлення ефективної моделі комунікації, визначення дієвих комунікативних стратегій та їх відтворення в процесі перекладу.

Саме тому лінгвісти та перекладознавці всього світу присвятили свої праці дослідженню інтерв'ю: Дж. Ф. Губріум [35], Дж. А. Гольштейн [35], А. Б. Марвасті [35], К. Д. МакКінні [35] та М. П. Подолян [17]. У лінгвістиці інтерв'ю вивчалось як жанр текстів масової комунікації. Лінгвопрагматичні особливості інтерв'ю згадано в наукових розвідках таких науковців, як: Л. Р. Безугла [25], А. П. Мартинюк [25], О. І. Морозова [25], І. С. Шевченко [25]. Структурно-семантичні ознаки прагматики інтерв'ю досліджував Г. П. Апалат [2].

Актуальність дослідження зумовлена тим, що робота виконана в руслі цілісного антропоцентричного підходу до процесу комунікації, для якого характерним є підвищена увага до мовної особистості, яка повною мірою розкривається під час міжособистісної взаємодії. Назрілим є ґрунтовне вивчення лінгвістичних та прагматичних особливостей інтерв'ю з творчою особою-професіоналом в контексті специфіки взаємодії інтерв'юера й респондента, їх мовленнєвої поведінки, особливостей перекладу текстів даного типу.

Об'єктом дослідження є тексти англомовних інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та їх переклади українською мовою.

Предметом дослідження лінгвістичні та прагматичні особливості англомовного інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та їх перекладів українською мовою.

Матеріалами дослідження слугували тексти інтерв'ю з відомими художниками. Джерелами текстів є український інтернет-журнал про мистецтво “*Art Ukraine*” (2007-2021), вебсайт міжнародного центру сучасного мистецтва XXI сторіччя “*New PinchukArtCentre’s website*” (2006-2021) та портал американського некомерційного фонду *TED* (1984-2021).

Метою дослідження є вивчити лінгвістичні та прагматичні особливості англомовного інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та їх перекладів українською мовою; розробити систему вправ для навчання перекладу інтерв'ю.

Мета дослідження визначила необхідність наступних **дослідницьких завдань**:

- здійснити ретроспективний огляд дослідження інтерв'ю з позицій лінгвістики;
- схарактеризувати жанр інтерв'ю, навести дефініцію досліджуваного жанр публіцистичного тексту та виявити його особливості;
- дослідити лінгвістичні та прагматичні особливості англомовного інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та їх перекладів українською мовою;
- виявити труднощі перекладу англомовного інтерв'ю із творчою особою-професіоналом на прикладі україномовних перекладів інтерв'ю з відомими художниками;
- визначити прийоми та стратегії перекладу англомовного інтерв'ю;
- висвітлити труднощі навчання перекладу англомовного інтерв'ю;
- запропонувати систему для навчання студентів перекладу англомовного інтерв'ю.

У ході дослідження використано такі **загальнонаукові методи**, як: *описовий* для представлення теоретичних аспектів досліджуваних явищ, роз'яснення

перекладацьких рішень; *зіставлення* для виявлення ізоморфних та аломорфних особливостей англійської та української мов з метою визначення якості перекладу, *порівняння* для визначення точної дефініції досліджуваних явищ та аналізу ситуацій кількох перекладацьких рішень.

Серед **спеціальних методів** дослідження слід зазначити використання *методу суцільної вибірки* для визначення перспективних для аналізу лінгвопрагматичних особливостей, *метод контекстуального аналізу* для визначення їх прагматичних аспектів та функціоналу, *порівняльний прагматичний аналіз* для визначення еквівалентності прагматики текстів оригіналу та перекладу, способів її вираження. Ключовим у проведенні дослідження є застосування *методу перекладацького аналізу*.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості використання його теоретичних та практичних положень у ході наступних наукових розвідок чи здійсненні аналізу перекладу інтерв'ю. Матеріали дослідження можна використовувати на заняттях із лінгвістики, теорії перекладу, практики усного та писемного перекладу, тематичних спецкурсах. Особливе значення проведене дослідження має для розширення аспектології та методології перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження простежується у виокремленні перекладацьких стратегій перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом.

Апробацію результатів дослідження здійснено в статті “*Structural and Linguistic Features of the Artist Interview*” у фаховому виданні (категорія Б) Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету (2021).

Структура роботи підпорядкована етапам дослідження та складається з двох розділів, що вміщують три та чотири підрозділи відповідно. Список використаних джерел налічує 55 позицій, із них латиницею – 19. Загальний обсяг роботи складає 53 сторінки.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми роботи, її актуальність, визначено мету, завдання, предмет і об'єкт, вказано методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення, обсяг та структуру наукової розвідки.

У **першому розділі** проаналізовано теоретичні аспекти дослідження інтерв'ю з позицій лінгвістики та перекладознавства, схарактеризовано лінгвопрагматичні особливості інтерв'ю.

У **другому розділі** висвітлено основні труднощі перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та відповідні ним ефективні перекладацькі рішення – прийоми, стратегії перекладу, випадки застосування лексико-граматичних трансформацій тощо.

У **третьому розділі** визначено труднощі навчання перекладу інтерв'ю та запропоновано систему вправ для реалізації цього методологічного завдання.

У **висновках** узагальнено результати проведеного дослідження та сформульовано перспективи подальшого вивчення.

У **списку використаних джерел** подано перелік джерел – наукових статей, розвідок, посібників та ілюстративних джерел, електронних ресурсів, використаних для написання дослідницької роботи.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРВ'Ю ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЛІНГВОПРАГМАТИКИ

1.1. Ретроспективний огляд дослідження мовленнєвого жанру інтерв'ю в лінгвістиці

На сьогоднішній день інтерв'ю як один із найпопулярніших мовленнєвих жанрів публіцистики знаходиться в центрі багатьох наукових розвідок, чому сприяє зміцнення міждисциплінарних зв'язків і процеси інтеграції соціогуманітарного знання, характерні для сучасної науки. Це свідчить про багатоплановість та багатогранність цього жанру, можливість його розгляду в контексті різних підходів. З метою систематизації та узагальнення наявного наукового досвіду трактування інтерв'ю та його особливостей здійснимо ретроспективний огляд його дослідження.

Зростання інтересу сучасної наукової спільноти до публіцистики в цілому пояснюється можливістю текстів публіцистичного дискурсу до максимального втілення соціального комунікативного потенціалу та прагматики через орієнтацію на масового адресата [18, с. 1]. Такий вектор застосування методу інтерв'ю та результат його втілення у вигляді відповідного тексту дозволяє задовольнити потребу сучасної людини у свідомій орієнтації в інформаційному полі.

Існують кілька підходів до трактування природи та особливостей інтерв'ю з позицій філології та журналістики. Х. Ю Дяків, зокрема, визначає такі підходи до дослідження інтерв'ю, як: 1) комунікативно-прагматичний, 2) функціональний, 3) лінгвокогнітивний, 4) структурно-семантичний, 5) жанрово-стилістичний і 6) зіставно-контрастивний [10, с. 43]. У залежності від обраного підходу змінюється дефініція інтерв'ю та стають визначальними ті чи інші його особливості.

Серед прихильників *комунікативно-прагматичного підходу* можемо назвати таких науковців, як: Г. П. Апалат [2], Н. Є. Гапотченко [7], О. О. Саламатіна [18], Ф. Броєр, П. Мукель, Б. Діріз [27].

Зокрема, Н. Є. Гапотченко дефінує інтерв'ю як «метод отримання необхідної інформації, що полягає в спланованому опитуванні інтерв'юером респондента» [7, с. 6-7] Науковець зазначає необхідність дотримання типових для масової комунікації законів мовлення для організації доступної й достовірної передачі інформації та підкреслює залежність мовлення учасників інтерв'ю від комунікативної ситуації.

Текст інтерв'ю має широкий спектр засобів актуалізації, серед них: 1) лексико-стилістичні, 2) морфолого-стилістичні, 3) синтактико-стилістичні, 4) графічні засоби, 5) стилістичні фігури [7, с. 18]. Прагматичний аспект інтерв'ю полягає в необхідності добору стилістичних засобів у відповідності до інтенцій його учасників та теми.

Прихильниками *функціонального підходу* до дослідження інтерв'ю є такі науковці, як: О. О. Саламатіна [18], О. В. Сушкевич [20] та М. Кьотт [29]. М. Кьотт дефінує інтерв'ю як тип тексту, який утворюється внаслідок запланованої бесіди й урешті-решт представляється широкій публіці як монологічний текст за допомогою носія, зміщеного в часі та просторі [29, s. 22]. Монологізм тексту в цілому здається неправомірною характеристикою інтерв'ю, адже для реалізації цього жанру комунікативної взаємодії потрібні мінімум двоє учасників – той, хто проводить інтерв'ю (інтерв'юєр), та той, хто відповідає на запитання (респондент). Проте, це залежить від форми подачі інтерв'ю.

Дослідник визначає функціональне призначення інтерв'ю на різних етапах його реалізації та окремих його елементів, зокрема, використання графіків та інших ілюстрацій має інформаційну функцію, фотографії, що тематично відповідають поточному текстові, залежно від їх характеру можуть виконувати функції ідентифікації, створення образу чи інформаційну, доказову [29, s. 22-23]. Комплексне використання зазначених засобів стверджує поліфункціональність інтерв'ю та є підґрунтям для його розгляду з позицій *функціонального підходу*.

У руслі *лінгвокогнітивного підходу* слід відмітити М. Л. Штельмах [24]. М. Л. Штельмах дефінує інтерв'ю через комплекс його параметрів: на думку дослідниці, інтерв'ю є мовним жанром інформаційного або публіцистичного характеру, що передбачає розвиток міжсуб'єктних відношень мовців відповідно до принципів темо-ремаічного порядку [24, с. 9]. Текст інтерв'ю приналежний до мовно-інформаційного дискурсу та реалізується засобами мас-медіа.

Когнітивний аспект інтерв'ю полягає у прямій залежності вибору лінгвостилістичних засобів творення інтерв'ю від когнітивного рівня мовців. Окрім цього, структурно-організаційні особливості інтерв'ю є прямо залежними від процесів глобалізації, формування інформаційного суспільства й утворення відповідних процесів у мові – її інтелектуалізації, інформатизації тощо. Такі взаємозв'язки можливо дослідити саме з позицій *лінгвокогнітивного підходу*.

Особливості *структурно-семантичного підходу* до трактування інтерв'ю прослідковуються в працях А. В. Прокопенко [22]. Текст інтерв'ю побудований за допомогою структурних та семантичних засобів зв'язності. Це зумовлює трактування інтерв'ю як когерентного та когезивного тексту, тобто комплексу єдностей змістового, комунікативного та структурно-граматичного плану на основі засобів глобальної та локальної зв'язності [22, с. 167]. Інтерв'ю є мовним жанром з чіткою структурою, що має логічне обґрунтування й визначена вимогами адекватної рецесії тексту.

Жанрово-стилістичний підхід до дослідження інтерв'ю можемо визначити в працях Н.Є. Гапотченко [7] та М. Л. Штельмах [24] у поєднанні з іншими підходами (комунікативно-прагматичним та лінгвокогнітивним відповідно. А. К. Коваленко кваліфікує інтерв'ю як публіцистичний жанр мас-культурного дискурсу [12, с. 408]. Для текстів цього типу характерною є жанрово-стилістична домінанта, що полягає у володінні текстом рядом специфічних ознак (діалогічності, домінування емотивності й фатика (спілкування), стилістичної інваріантності, змістового плюралізму тощо).

Прихильниками *зіставно-контрастивного підходу* є О. Саламатіна [18], Косяк О. М. [13]. Зазначений напрям лінгвістичних розвідок стосується,

передусім, досліджень у галузі перекладознавства, адже аналіз еквівалентності перекладу, визначення адекватних перекладацьких рішень потребує зіставлення текстів оригіналу й перекладу й наступного виявлення їх ізоморфних та аломорфних властивостей. Проте, наявні роботи компаративного характеру і в інших сферах наукових пошуків, метою яких є виявлення специфіки інтерв'ю у ході зіставлення з іншими публіцистичними жанрами та відповідними їх текстами, сферою застосування.

Зокрема, О. М. Косюк дослідила відмінності застосування методу інтерв'ю у журналістській та юридичній практиці. Дослідниця виявила, що спільною рисою зазначених сфера актуалізації зазначеного методу є опитування як спосіб збору інформацію, етапи підготовки та проведення інтерв'ю (у криміналістиці – допиту) виявили значну подібність. Відмінними виявились цілі інтерв'ю й відповідні їм стратегії й тактики [13, с. 847-849]. Компаративізм, з огляду на вищесказане, є домінантою *зіставно-контрастивного* підходу до дослідження інтерв'ю.

Отже, ретроспективний огляд дослідження інтерв'ю засвідчив наявність таких підходів до трактування його специфіки, як: *комунікативно-прагматичний, функціональний, лінгвокогнітивний, жанрово-стилістичний, зіставно-контрастивний*. Зазначені підходи функціонують не як окремі константи розгляду, а як синергетичне ціле: наукові розвідки інтегрують кілька підходів, надаючи пріоритет тому, що відповідає предмету дослідження. Для перекладознавчих розвідок характерне поєднання *зіставно-контрастивного підходу* із *жанрово-стилістичним* тощо.

1.2. Інтерв'ю як метод і форма професійного спілкування. Класифікація інтерв'ю

Плюралізм підходів до визначення дефініції інтерв'ю зумовлює й плюралізм трактування його особливостей. Поєднуючи в собі ознаки методу,

форми, жанру та тексту, інтерв'ю є складним об'єктом наукового пізнання, дані про який потребують упорядкування та узагальнення.

Плюралізм спостерігається не тільки в підборі прямих номінацій-відповідників, а й у межах окремих їх варіацій. Наприклад, інтерв'ю як метод професійної діяльності по-різному представляється теоретиками, практикаками та авторами різних навчальних посібників.

Наприклад, у навчальному посібнику «Телевізійна журналістика» («Телевизионная журналистика») надано наступне визначення: «Інтерв'ю - жанр публіцистики, що представляє собою розмову журналіста з політичним, суспільним або іншим діячем у формі актуальних запитань» [21, с. 136]. Визначення це хоч і має право на існування, але все-таки не повністю розкриває суть такої діяльності. Це не просто розмова, а щось більш складне, що має під собою психологічну сторону комунікації та професійний аспект ведення бесіди.

У трактуванні іншого автора інтерв'ю є цілісним актом комунікації, що передбачає діалогічне спілкування журналіста з респондентом у ситуації послідовного чергування питань та відповідей з метою отримання інформації, думок чи суджень, які становлять суспільний інтерес [11, с. 16]. Задаючи потрібні і точні питання під час розмови, інтерв'юер, в такий спосіб, робить акцент на актуальності, значимості тієї чи іншої теми, проблеми для широкої аудиторії.

Розглядаючи жанр інтерв'ю як форму професійного спілкування, ми розумітимемо під цим мовленнєву взаємодію професіонала з іншими професіоналами в тій чи іншій галузі. У контексті цього дослідження – професіонала творчого спрямування.

Проведення інтерв'ю, зокрема, вимагає таких аспектів професіоналізму як психологізм, встановлення контакту, структурування питань та інших елементів, що дозволяють працювати в цьому жанрі на високому рівні [11, с. 14-15]. Ці інтегруючі ознаки й дозволяють говорити про інтерв'ю як про один з найпоширеніших способів отримання інформації, вид комунікативної взаємодії, що має певні закономірності, професійний метод, який має чіткі соціально-суспільні характеристики та морально-психологічні рамки.

Систематизуємо та узагальнимо ознаки інтерв'ю у різних його проявах за допомогою огляду наявних у науковому колі класифікацій інтерв'ю відповідно до різних критеріїв: за характером учасників інтерв'ю, за каналом передачі інформації, за змістом тощо.

За характером учасників інтерв'ю, тобто характером співпраці інтерв'юера та респондента можемо виокремити такі типи інтерв'ю, як:

1) інтерв'ю-думка – інтерв'ю з експертом, який висловлює свою думку щодо якогось питання;

2) інтерв'ю-інформація – інтерв'ю, що проводиться з метою отримання інформації, здебільшого фактичного характеру;

3) інтерв'ю-емоція – інтерв'ю-опитування свідків тієї чи іншої події;

4) інтерв'ю-соціологічне дослідження – коротке (зазвичай) інтерв'ю, що проводиться з метою виявлення популярних думок чи тенденцій певної групи людей (мешканців міста, школярів, держслужбовців) [33]. Автором цієї класифікації є журналіст М. К. Барманкулов.

За кількісним співвідношенням задіяних у розмові осіб науковці виокремлюють інтерв'ю-монолог, інтерв'ю-діалог, інтерв'ю-бесіда, інтерв'ю-полілог.

Інтерв'ю-монолог є такою формою інтерв'ю, за якої респондент дає відповіді на запитання, запропоновані інтерв'юером у преамбулі матеріалу. Зміст розмови передається повністю, інтерв'юер не втручається у розповідь респондента, що є основою монологу. Розповідь має бути живою, емоційною.

Традиційним інтерв'ю-монологом можна вважати інтерв'ю-монолог за наступною схемою: журналіст спочатку знайомить читачів з респондентом, після чого наводиться відповідь опитуваного на запитання інтерв'юера на початку бесіди. У процесі оповідання респондент аналізує, узагальнює, коментує свої ж міркування [1, с. 29]. Така форма організації інтерв'ю потребує скрупульозного попереднього вивчення проблеми, ретельної підготовки.

Інтерв'ю-діалог відрізняється від інтерв'ю-монологу рівноправністю учасників інтерв'ю [1, с. 29]. Учасниками діалогу найчастіше стають

професіонали в будь-якій галузі суспільного життя: літератори, музиканти, публіцисти і т.д. Діалогічний сюжет інтерв'ю передбачає проникнення у внутрішній світ респондента, розкриття журналіста як особистості, відображення його розумових здібностей, вміння слухати і розуміти співрозмовника, логічно узагальнювати його судження.

Інтерв'ю-бесіда є найбільш традиційною формою організації інтерв'ю. Особливістю даного виду є умовна спрощеність викладу, що і визначає легкість рецепції тексту [1, с. 32]. Проблемно-тематичний діапазон цього підвиду надзвичайно широкий: політичні, економічні, спортивні, екологічні, культурні, естетичні, військові, соціально-побутові матеріали.

Інтерв'ю-полілог є такою формою інтерв'ю, що передбачає участь кількох журналістів та респондентів, характерний для радіо та телебачення [1, с. 32]. Така форма інтерв'ю відкриває широкі можливості щодо координації функціонування різних засобів та відрізняється складністю структурно-організаційної форми

Особливістю класифікації М. К. Барманкулова є поступове зменшення ролі респондента в процесі проведення інтерв'ю: найбільш значущою позиція респондента є в процесі створення інтерв'ю-думки, найменшою – в інтерв'ю-соціологічному дослідженні.

Змістовий критерій класифікації використовує й М. Шостак, розподіляючи інтерв'ю на наступні категорії:

- 1) інформаційне інтерв'ю (актуальні новини є головним предметом бесіди);
- 2) експертне інтерв'ю (авторитетна особистість висловлює власну думку з того чи іншого приводу);
- 3) проблематичне інтерв'ю (обговорення тв. Порівняння поглядів різних людей на певні проблеми) [23, с. 58.].

М. Лукіна пропонує власну класифікацію інтерв'ю за змістовим критерієм, виокремлюючи такі його різновиди:

- 1) інформаційне інтерв'ю (новини й актуальні питання сьогодення);

- 2) оперативне інтерв'ю (бліцопитування інформаційного характеру);
- 3) інтерв'ю-розслідування (детальне дослідження певного явища чи події);
- 4) креативне інтерв'ю (професійне інтерв'ю, обидві сторони компетентні у предметі обговорення);
- 5) персональне інтерв'ю (інтерв'ю для висвітлення подробиць життя чи діяльності певної персоналії) [34].

Відповідно до каналу передачі інформації можливо виокремити аудіально та візуально представлені тексти інтерв'ю. До аудіально представлених текстів належать радіоінтерв'ю, телевізійні та телефонні інтерв'ю – інтерв'ю, що використовують усний канал комунікації. До візуально представлених – друковані інтерв'ю преси чи Інтернету, тобто ті, що використовують писемний канал комунікації [7, с. 7]. Наведена класифікація запропонована Н. Є. Гапотченко.

Отже, інтерв'ю в науковому середовищі є багатозначним та поліфункціональним явищем. Сучасні наукові дослідження визначають інтерв'ю як метод дослідження, публіцистичний жанр, форма діалогічної взаємодії, спосіб організації комунікації та отримання інформації. Класифікація інтерв'ю може здійснюватися відповідно до різних критеріїв – за характером учасників інтерв'ю, за каналом передачі інформації, за змістом тощо.

1.3. Лінгвопрагматичні особливості англомовного інтерв'ю

Процес творення інтерв'ю інтерв'юер та респондент разом формують текст інтерв'ю, реалізують прагматичні інтенції та комунікативні завдання відносно один одного та цільової аудиторії. Таким чином учасники інтерв'ю взаємодіють один з одним за допомогою лінгвістичних та прагматичних засобів та адресують результат цієї взаємодії інтерв'юєру.

Лінгвістичні параметри англомовного інтерв'ю мають *лексичний, граматичний та синтаксичний вимір*. Цей перелік лінгвістичних особливостей не є вичерпним, проте, більшість науковців визначають саме такі особливості.

Лексичними особливостями англомовного інтерв'ю є використання кліше для ініціації розмови та її послідовної організації, завершення комунікативного акту, термінів для ствердження професіоналізму інтерв'юєра та респондента [19]. Лексичні особливості розглядаються з позицій аналізу використаних у тексті лексичних фондів.

Граматичними особливостями англомовного інтерв'ю є застосування специфічних часових та видових форм дієслів. Дослідження стверджують використання форм теперішнього часу – метою інформування щодо поточних подій чи констатації реального стану в певних сферах (*The Present Simple Active, The Present Continuous Active, The Present Perfect Active*), минулого часу з метою здійснення екскурсу в минуле (*The Past Simple Active*), майбутнього часу при обговоренні перспектив та планів (*The Future Simple Active*) [19]. Співвіднесеність граматичних форм із комунікативними завданнями є виявом прагматичних властивостей англомовного інтерв'ю.

Особливостями інтерв'ю є також використання: 1) коротких дієслівних форм (*don't*); 2) модальних дієслів *can, may, might*; 3) вставних слів та словосполучень (*first(ly), second(ly), because, thus, therefore, so, then*) з метою логічного і послідовного вибудовування висловлювання, пояснення інформації; 4) займенників *I* та *you*; 5) пасивних конструкцій [19]. Використання

зазначених слів, словосполучень та синтаксичних конструкцій слугує для організації комунікативного акту та спрощення передачі-рецепції інформації.

Інтерв'ю як результат діалогічного мовлення володіє притаманними йому особливостями – не обтяженістю інфінітивними та герундіальними конструкціями, дієприкметниковими зворотами тощо.

Синтаксичні особливості інтерв'ю продиктовані формою його реалізації: інтерв'ю складається з питань та відповідей. Переважно інтерв'юери використовують загальні і спеціальні питання.

Використання загальних питань має на меті спонукання респондента до розмови чи уточнення й опису інформації (*Can you tell me more about ....?, Can you tell me about your recent project? Do you think ...? Have you ever worked ...), Can you give examples of ..?, Can you describe your technology?*) [19]. Для отримання конкретної відповіді інтерв'юер використовуватиме спеціальні питання та питальні слова відповідно *What, Where, How, Which, When*. Альтернативні та роз'єднувальні питання є рідко застосовуваними.

Для інтерв'ю характерне використання як простих, так і складних речень. Інверсія є нехарактерною для загальної більшості текстів інтерв'ю. За певних обставин і комунікативних потреб мовці можуть використовувати еліптичні, безособові та спонукальні речення. Спонукальні речення можуть замінювати загальні питання: *Tell me about...* замість *Can you tell me about..* [19]. Зазначені особливості синтаксичної організації тексту інтерв'ю свідчать про орієнтацію тексту на відповідність синтаксичних структур комунікативній ситуації й ролі мовця – респондента чи інтерв'юера.

Комунікативні інтенції, прагматичні інтенції, контекстуальне оточення та пресу позиція є факторами прагматики тексту інтерв'ю [5, с.74]. Комунікативні інтенції є переважно спонукальними або інформативними. Спонукальна інтенція в комунікативному акті полягає в стимулюванні до відповіді в усному інтерв'ю. Лінгвістичні засоби його втілення зберігаються при фіксуванні на папері / інших носіях. Інформативна інтенція інтерв'юера реалізується в його частині інтерв'ю. Комунікативні інтенції респондента є інформативними.

Прагматична настанова учасників інтерв'ю полягає у здійсненні впливу на масового адресата шляхом використання лінгвістичних засобів зорганізованого тексту. Вплив може спонукати цільову аудиторію до певних дій чи висновків у ході ознайомлення з текстом. *Пресупозиція* є контекстом комунікативної ситуації, зумовленим комплексом інтралінгвальних та екстралінгвальних факторів [7, с. 8]. Зазначеними факторами є мовленнєві особливості учасників інтерв'ю чи параметри комунікативного середовища – місце, час тощо.

Комунікативно-прагматична модель текстів сучасного англомовного інтерв'ю в представлена кількома комунікативними блоками, серед них: заголовний комплекс, послідовність діалогічних блоків, мовні, візуальні та змішані блоки допоміжного характеру [2, с. 7]. Зазначені блоки перебувають у діалогічному зв'язку.

Діалогічні зв'язки між блоками тексту інтерв'ю реалізується комплексом ознак: 1) ретроспективність відповідей респондента; 2) сегментація запитань інтерв'юера; 3) репліки інтерв'юера з метою підтримання респондента; 4) конкретизація реплік респондента [7, с. 9]. Зазначені зв'язки являють собою особливі відносини позатекстового характеру, що впливають на організацію тексту й добір лінгвістичних засобів його актуалізації.

Інтерв'ю є прикладом актуалізації аргументованого дискурсу, що визначається як комунікативна діяльність з певною метою у відповідності до соціальних умов контексту. Мета за такого типу організації тексту досягається опосередковано шляхом ряду висловлювань – комунікативний акт отримує форму дискусії, що має імпліцитний характер [2, с. 7]. Інтерв'ю за більшої міри виявлення дискусії отримує критичний характер.

Огляд лінгвістичних та прагматичних особливостей англомовного інтерв'ю дозволяє визначити співіснування вербальної та невербальної знакових систем актуалізації тексту інтерв'ю. Для інтерв'ю характерна графічна сегментація (виокремлення заголовків, вступу, реплік, післямови та цитат тощо).

Г. В. Кузнєцова та В. В. Болейко виокремлюють такі функції вербальних компонентів тексту інтерв'ю, як: 1) інформативну; 2) атрактивну; 3) інтригуюча; 4) відбіркова; 5) спонукальна; 6) контактостановлювальна [14, с. 204]. Функції невербальних компонентів є більш вузькими, що спричинено їх специфікою й відповідними обмеженнями.

Невербальними компонентами тексту інтерв'ю є: 1) шрифт; 2) форма тексту; 3) графічні знаки; 4) розділові знаки [14, с. 204]. Зазначені компоненти також мають функціональне призначення, зокрема, використання особливого шрифту чи форми тексту слугує для привернення уваги мовців та виконує атрактивну функцію.

Прагматичні особливості тексту інтерв'ю втілюються на структурному рівні. Зокрема, можливо виокремити прагматичні моделі тексту інтерв'ю відповідно до структури мовлення й способу презентації матеріалу інтерв'ю:

1) інтерв'ю-діалог (прагматична інтенція – створення атмосфери присутності для цільової аудиторії);

2) інтерв'ю-бесіда (прагматична інтенція – спрощення рецесії цільової аудиторії засобами непрямой мови, коментарів та ремарок);

3) інтерв'ю-резюме (прагматична інтенція – інформування про результати інтерв'ю з мінімальною часозатратою, що полягає у коротком переказі інтерв'ю) [14, с. 204].

Отже, лінгвопрагматичними особливостями англomовного інтерв'ю є комплекс його лінгвістичних та прагматичних параметрів. Лінгвістичні параметри тексту інтерв'ю зумовлені добром лексичних, граматичних та синтаксичних засобів. Прагматичні параметри тексту інтерв'ю зумовлені умовами комунікативної ситуації, прагматичними інтенціями учасників інтерв'ю, пресупозицією. Текст інтерв'ю є комплексом вербальних та невербальних особливостей.

РОЗДІЛ II

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРВ'Ю З ТВОРЧОЮ ОСОБОЮ-ПРОФЕСІОНАЛОМ

2.1. Структурні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

У дослідженні лінгвопрагматичних особливостей інтерв'ю важливе місце займає структурний аспект, адже інтерв'ю як особливий жанр публіцистики, має певні вимоги до організації тексту й вирізняється комплексом відповідних особливостей. Дослідимо ці особливості на прикладі інтерв'ю з творчою особою-професіоналом – інтерв'ю з людиною, яка володіє високою кваліфікацією у своїй справі. У дослідженні будемо опиратися на тексти інтерв'ю з відомими митцями англійською та українською мовою.

Перш ніж переходити власне до аналізу структурних особливостей інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та їх відтворення в мові перекладу важливо зауважити низький рівень представленості українських перекладів цього публіцистичного жанру. Причиною цього явища є властивий українській нації білінгвізм – володіння українською та російськими мовами, унаслідок чого переклад російською мовою може отримати більшу кількість читачів й використовується навіть українськомовними ЗМІ з метою створення більших обхватів.

Наприклад, інтерв'ю з американським художником Пітером Максом у статті із популярного англійськомовного видання *The New York Times* “*Dementia Stopped Peter Max From Painting. For Some, That Spelled a Lucrative Opportunity*” (2019) [50] було перекладено українським Інтернет-порталом *Bird in flight* російською мовою як «*Настоящий Питер Макс*»: *Деменция, положившая начало многомиллионной афере*» (2019). Інтернет-журнал публікує статті англійською та російською мовою.

Проте, наявні й українські Інтернет-видання, що публікують статті й інтерв'ю англійською й державною мовою. У контексті цього дослідження нас передусім цікавлять мистецькі портали. Зокрема, український Інтернет-журнал про мистецтво “*Art Ukraine*” (2007-2021) та вебсайт міжнародного центру сучасного мистецтва ХХІ сторіччя “*New PinchukArtCentre’s website*” (2006-2021). Переклади англомовних інтерв'ю-монологів можливо знайти на порталі американського некомерційного фонду *TED* (1984-2021). Структурні особливості інтерв'ю з митцями і є об'єктом дослідження.

Основні структурні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом біли висвітлені нами у статті “*Structural and linguistic features of the artist interview*” (2021) [31]. Відповідно до проведеного дослідження, структурними елементами інтерв'ю з творчою особою-професіоналом є: 1) заголовок, 2) фотографії респондента / респондентів; 3) коротке резюме за темою інтерв'ю; 3) вступна частина довільного обсягу; 4) основна частина, де можуть біти вміщені ілюстрації творчості митців. Дослідимо особливості репрезентації зазначених структурних елементів в англомовних текстах інтерв'ю та їх українськомовних перекладах.

Заголовок інтерв'ю з творчою особою-професіоналом має виконувати атрактивну функцію за вимогами жанру та функціональним призначенням структурних елементів. Для цього автор та перекладач керуються критеріями привабливості та інформативності. Для цього можуть використовуватися імена, прізвища, назви професій чи посад респондентів. Наприклад:

(1) *Interview with Nikita Kadan* [52].

(2) *Інтерв'ю з Микитою Каданом* [45].

У цьому випадку відповідно до вимоги інформативності інтерв'ю в заголовку інтерв'ю було зазначено ім'я та прізвище респондента (*Nikita Kadan – Микитою Каданом*) й спосіб репрезентації інформації (*Interview – Інтерв'ю*). Переклад імені було здійснено за традиціями мови перекладу шляхом підбору культурно-історичного відповідника, прізвище було транслітеровано.

Умова привабливості заголовку може бути досягнута через цитування. Такий спосіб надання заголовку виразності в українськомовних перекладах зустрічається доволі часто. Наприклад:

(3) *Akiz: “Being an artist means observing” [53].*

(4) *Akiz: «Бути художником означає спостерігати» [46].*

Цікаво, що псевдонім митця в тексті перекладу не має відповідника. Перекладач вирішив залишити оригінальну форму слова, що може бути вмотивоване обережністю перекладача – якщо етимологія псевдоніму невідома, то переклад може бути неадекватним, або ж потребою замовника відносно підвищення охоптів відвідування порталу, адже використання оригінального псевдоніму має більший пошуковий потенціал.

Привернути увагу читача дозволяє й використання неповних речень, риторичних запитань чи розповідних речень, що мають формальні ознаки риторичних запитань у заголовку. Наприклад:

(5) *How a boy became an artist [53].*

У цьому випадку переклад заголовку відсутній, адже за умовами Інтернет-порталу TED, де розміщено зазначений монолог інтерв'ю, здійснюється переклад виступу / інтерв'ю зі збереженням оригінальної назви. Таким чином, структурні особливості відтворення заголовку детерміновані не тільки вимогами адекватного перекладу, цільовою аудиторією, а політикою сервісу публікації у відношенні до онлайн-інтерв'ю.

Структурним елементом інтерв'ю може бути ілюстративний матеріал. Дослідження засвідчує можливість використання фотографій митця у якості прев'ю до перегляду інтерв'ю [54; 46], на початку інтерв'ю [45; 52], по закінченню інтерв'ю [55; 48]. Якщо фотографія використовується у якості прев'ю, то вона може дублюватися в тексті інтерв'ю [45;52]. Ілюстрації творчості митців, в основному, використовуються в основній частині тексту й супроводжуюються поясненнями фактичного характеру – назва роботи, дата створення, специфіка – стильова приналежність тощо. Може бути вказано застереження від копіювання з метою уникнення піратства. Наприклад:

(6) *Bedri Baykam. Galatée, 201x247 cm, mixed media on canvas, 2011. All images – courtesy of the artist [55].*

(7) *Усі зображення надано художником [48].*

У тексті перекладу фактична інформація у ремарках чи приписках до ілюстрацій може спрощуватися. У цьому випадку було випущено значний об'єм інформації без відповідної наступної його компенсації. Проте, примітка про джерело отримання ілюстрацій збережено відповідно до вимог законодавства.

Своєрідним структурним елементом інтерв'ю є резюме – коротка репрезентація суті інтерв'ю під заголовком / перед основною частиною інтерв'ю. Огляд інтерв'ю з творчою особою-професіоналом дозволяє стверджувати можливість використання від одного до трьох речень у цій частині. Наприклад, одне коротке речення в інтерв'ю з Микитою Каданом:

(8) *Nikita Kadan in conversation with Björn Geldhof [45].*

(9) *Микита Кадан у розмові з Бйорном Гельдхофом [52].*

У цьому випадку двочленний антропонім *Björn Geldhof* перекладено використанням транскрипції *Бйорном Гельдхофом*. Резюме виконує, передусім, інформативну функцію, що добре проілюстровано в цьому випадку: з короткого простого речення ми дізнаємось імена персоналії учасників інтерв'ю.

У якості резюме інтерв'ю з творчою особою-професіоналом сожуть використовуватися й речення зі складною структурою: кількома граматичними основами, підрядними чи сурядними частинами. Наприклад:

(10) *As his movie “The Nightmare” (“Der Nachtmahr“) has been shown during the “Kinorave Festival” in Kyiv, German director, painter and sculptor Akiz talks the film, being an artist and German cinematography [54].*

(11) *З нагоди презентації його фільму «Кошмар» („Der Nachtmahr“) в рамках фестивалю «Кінорейв», що пройшов в Києві та інших українських містах з 17 до 23 травня, німецький режисер, художник і скульптор Акіз (Akiz) розповідає про фільм, свою художню практику та німецький кінематограф [46]*

У цьому випадку складна реченнева структура зумовлена наявністю однорідних членів речення (*director, painter and sculptor – режисер, художник і*

скульптор) та дієприкметниковим зворотом (*being an artist and German cinematography – свою художню практику та німецький кінематограф*). Однорідні члени речення було перекладено їх лексичними відповідниками, тоді як структуру дієприкметникового звороту в тексті перекладу зберегти не вдалося.

Не зважаючи на зміни структурного плану семантико-змістове наповнення тексту перекладу рівноцінне оригіналу, що свідчить про допустимість трансформацій структурного характеру в ході адаптації тексту мовою перекладу.

Вступна частина як структурний елемент інтерв'ю може відрізнитися за обсягом і складати від кількох до 34 рядків [31]. Цікаво, що дослідження засвідчує використання вступної частини лише в монологічних інтерв'ю й нехарактерне для більшості інтерв'ю класичного типу структури питання-відповідь. Наприклад, вступ до монологу-інтерв'ю художника Джарета Кросочки:

(12) *Hello. My name is Jarrett Krosoczka, and I write and illustrate books for children for a living. So I use my imagination as my full-time job. But well before my imagination was my vocation, my imagination saved my life [53]*

(13) *Привіт. Мене звали Джарет Кросочка і я заробляю на життя тим, що пишу та ілюструю дитячі книги. Тобто постійно використовую свою уяву на роботі. Але перш, ніж моя уява стала моїм покликанням, вона врятувала мені життя [53].*

Вступна частина в цьому випадку має власні структурно-організаційні елементи, серед них: 1) вітання; 2) знайомство; 3) додаткова інформація для кращого розуміння суті діяльності респондента; 4) інтригуючий зачин.

Переклад вступної частини відносно її елементарних складових можливо представити у таблиці 2.1 наступним чином:

Таблиця 2.1

Структура вступної частини інтерв'ю

	Структурний елемент
--	---------------------

Тип тексту	Вітання	Знайомство	Додаткова інформація	Інтригуючий зачин
Текст оригіналу	<i>Hello.</i>	<i>My name is Jarrett Krosoczka...</i>	<i>I write and illustrate books for children for a living. So I use my imagination as my full-time job.</i>	<i>But well before my imagination was my vocation, my imagination saved my life</i>
Текст перекладу	<i>Привіт.</i>	<i>Мене звати Джаррет Кросочка...</i>	<i>...я заробляю на життя тим, що пишу та ілюструю дитячі книги. Тобто постійно використовую свою уяву на роботі.</i>	<i>Але перш, ніж моя уява стала моїм покликанням, вона врятувала мені життя.</i>

Основний текст інтерв'ю з творчою особою-професіоналом як структурний компонент, зазвичай, має форму почергових реплік інтерв'юера та респондента. Репліки інтерв'юера переважно мають форму запитань, тоді як репліки респондента є відповідями. Така структура характерна для діалого-інтерв'ю чи полілогу-інтерв'ю. У контексті цього дослідження було розглянуто специфіку саме – інтерв'ю. Схематично зображення структури основної частини інтерв'ю-діалогу подано у рис 2.1.

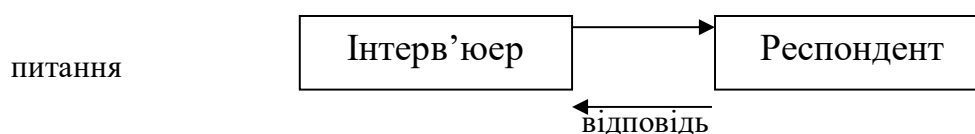

Рис 2.1. Схема взаємодії інтерв'юера та респондента в основній частині інтерв'ю-діалогу з творчою особою-професіоналом

Запитання інтерв'юера можуть отримувати різні форми граматичного вираження. Зокрема, можуть використовуватися: 1) загальні питання; 2) спеціальні питання; 3) розповідні речення з питальною інтенцією; 4) питання-підсумок тощо. Зазначений переклад не є вичерпним, проте, саме такі типи питань було виявлено ході дослідження. Наприклад, загальне питання:

(14) *Will we see those characters and actors in the next two movies?* [54]

(15) *Ми побачимо тих самих персонажів і акторів в наступних двох фільмах?* [46]

Загальні питання відтворюються близько до оригіналу без відчутного втручання в семантико-змістове чи граматичне наповнення речення. Спеціальні речення перекладаються за подібним принципом, проте, при використанні ряду питальних речень в одному висловлюванні в тексті перекладу відбувається диференціація значення питального слова.

Наприклад, у наступному випадку *what* відтворено як *який* у першій частині та як *що* у другій у відповідності до потреби узгодження перекладу з традиціями цільової мови:

(16) *What is the story behind the making of the movie and what inspired you?* [54]

(17) *Яка історія створення фільму і що вас надихнуло?* [46]

Еліптичні речення з питальною інтенцією виявляють більше особливостей на рівні прагматики, завдяки значної ролі інтонації в їх реалізації, проте, на структурному рівні вирізняються особливою формою, що не має знака питання й використовує три крапки на позначення необхідності доповнення висловлювання респондентом. Наприклад:

(18) *When I watched the trailer, I thought the movie was about youth and about...* [54]

(19) *Подивившись трейлер, я подумала, що це буде фільм про юність і про...* [46]

У перекладі зазначені структурні особливості відтворюються аналогічними засобами, проте, можливі граматичні трансформації, зокрема, вимоги узгодження часів є аломорфними властивостями англійської й української мов, а тому минулий час оригінального висловлювання (Past Simple Tense) перетворюється в майбутній час тексту перекладу: *the movie was* – *це буде фільм*.

Частотним є використання своєрідних питань-пудсумків. Перша частина таких питань має у складі прислівник узагальнювальної конотації, тоді як друга

частина сформульована таким чином, щоб отримати підтвердження зробленого в ході бесіди висновку. Наприклад:

(20) *So the demon doesn't necessarily mean something evil for you? [54]*

(21) *Отже, демон не обов'язково означає для вас щось злісне? [46]*

Особливістю перекладу граматичні трансформації у способі вираження негодії, якщо негатор тексту оригіналу стосувався дії (*doesn't*), то негатор тексту перекладу використовується для заперечення прислівника (*не обов'язково*). Проте, це не має ніяких наслідків для розуміння перекладу, а є лише наслідком адаптації граматики мови оригіналу в умовах мови перекладу.

Використання висновків у якості структурного елемента інтерв'ю з творчою особою-професіоналом у досліджуваних текстах виявлено не було, проте, науковий інтерес має наявність ще одного специфічного компонента структури досліджуваного типу інтерв'ю – персональної біографічної довідки після тексту інтерв'ю.

Довідка уміщує факти біографії митця, найменування його основних робіт та особливості його творчого методу. З прикладом біографічної довідки та її перекладом можливо ознайомитись у додатку А [45]. Структурними принципами перекладу біографічної довідки збереження є відповідність оригінальному стилю оформлення та організації тексту.

Отже, структурні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом виявляються в елементах організації тексту та способах їх вираження – заголовку, резюме, вступній частині, ілюстраціях та фотографіях, основній частині та біографічній довідці. Переклад кожного структурного елемента передбачає застосування перекладацьких трансформацій. Структурними елементами текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом є заголовок, коротке резюме, вступ, основна частина. Факультативною є біографічна та бібліографічна довідка в кінці інтерв'ю.

2.2. Лінгвістичні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Дослідження лінгвістичних особливостей інтерв'ю з творчою особою-професіоналом передбачає виявлення лексичних, граматичних та стилістичних властивостей досліджуваних текстів.

Аналіз англomовних текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом виявляє такі його властивості, як: 1) власні назви різних типів (топоніми, антропоніми, імажоніми тощо); 2) терміни мистецької сфери та інтернаціоналізми; 3) засоби художньої виразності; 4) мовні кліше тощо. Зазначені властивості є здебільшого лексичного характеру, адже інтерв'ю з митцями передбачає застосуванням спеціалізованої лексики.

Дослідження фіксує використання різних типів онімів: топонімів (власних назв на позначення локальних субстантивів – міст, сіл), антропонімів (власних назв на позначення людей), імажонімів (найменувань мистецьких об'єктів, у випадку дослідження – назв інсталяцій та картин) тощо [32, р. 189-190]. Використання кожного із зазначених типів онімів підпорядковується певних прагматичним інтенціям учасників інтерв'ю.

Часто вживаними онімами в текстах досліджуваних інтерв'ю є антропоніми. М. П. Кочерган визначає антропоніми як вид власних назв, що слугують для виокремлення окремого об'єкта з-поміж подібних йому [36, с. 187]. Антропонімами в текстах інтерв'ю з митцями є, відповідно, імена художників: *Nikita Kadan* [52], *Dustin Yellin* [51], *Jarrett J. Krosoczka* [53]. Найчастіше, як показує дослідження, ними є класичні двочленні антропоформули, до складу яких входить ім'я та прізвище, проте, наявні й одночленні антропоформули, що є псевдонімами, наприклад: *Akiz* [54].

Топоніми в досліджуваних текстах використовуються як обставинні форманти, що зазначають місце проведення мистецької виставки, створення чи зберігання картини. Цей тип онімів також використовується для уточнення біографії митця. Наприклад:

(22) *Nikita Kadan was born 1982 in Kyiv, Ukraine, where he lives and works today* [52].

Омажоніми (у контексті дослідження ними є назви мистецьких творів – картин, інсталяцій тощо) можуть міститися як у короткому рефераті до інтерв'ю, так і у вступі, основній частині інтерв'ю в ході бесіди інтерв'юера та респондента, у складі бібліографічної довідки в кінці інтерв'ю, наприклад:

(23) *As his movie “The Nightmare” (“Der Nachtmahr”) has been shown during the “Kinorave Festival” in Kyiv, German director, painter and sculptor Akiz talks the film, being an artist and German cinematography [54].*

Для текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом характерне нагромадження онімів, як у вищенаведеному прикладі, причому порядок розташування онімів найчастіше відповідає структурній на рисунку 2. 2:

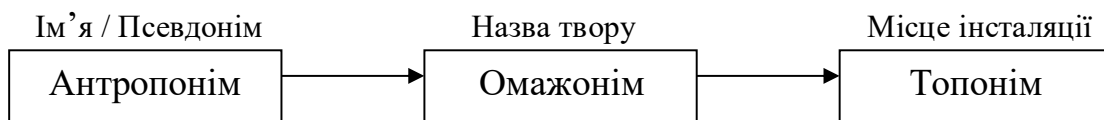

Рис 2.2. Схема розташування онімів у межах бібліографічної довідки інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Зазначена схему може уміщувати й інші типи онімів, проте, їх використання не є загальним правилом, наприклад:

(24) *Kadan [Антропонім] was nominated for the PinchukArtCentre Prize [Фалеронім] in 2009 and won it in 2011. His work has been exhibited nationally and internationally, recently including: Figures on White [Омажонім], Karas Gallery [Ідеонім] Kyiv [Топонім]; Treatment Room [Омажонім] / Fixation [Омажонім], NORMA [Ідеонім] Odessa [Топонім]; (both 2011); First Kyiv Biennale [Омажонім], Art Arsenal [Ідеонім], Kyiv [Топонім] [52].*

Терміни мистецької сфери та інтернаціоналізми також є особливістю текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом на рівні із загальноживаними термінами. Основну роль у термінологічній картині текстів інтерв'ю займають терміни інтернаціонального типу, адже мистецтво є інтернаціональним середовищем спілкування, а популярні художні напрямки, стилі, техніки та рийоми відображення є світовим надбанням, наприклад: *secular*

[45] – *секулярний* [52], *реартикулювати* [45] – *re-articulate* [52], *scenography* [45] – *сценографія* [52], *fundamentalism* [55] – *фундаменталізм* [48].

Часто вживаними є терміни-іменні словосполучення на позначення реалій мистецького життя, наприклад: *contemporary art* [45]. Цікаво, що в англomовних текстах іменні словосполучення можуть складатися з двох іменників, а характер опису надає лише порядок розташування цих іменників: препозиція надає кваліфікуючої ознаки, а постпозиція іменника визначає його як об'єкт кваліфікації, наприклад: *avant-garde movements* [45]. Для української мови такий спосіб означування ролі не відіграє й іменні словосполучення функціонують виключно на основі сполучення прикметника та іменника та сполучень іменників у називному й родовому відмінку.

З метою надання мовленню образності й експресії як інтерв'юер, так і респондент можуть користуватися засобами художньої виразності.

Часто вживаним експресивно-виражальним засобом у досліджуваних текстах є епітет – прикметник або прикметникове словосполучення, що використовується для визначення характерної якості або ознаки якоїсь особи або речі [37, р.86]. Наприклад: *a clear story* [54], *a hard time, and very risky, sometimes running on empty* [55]. Структура епітетів як художньо виражальних засобів української та англійської мови має аналогічний склад.

Іншим художньо-виражальним засобом, виявленим у ході дослідження, є порівняння. Порівняння – художнє зіставлення двох різних речей, дій чи почуттів із використанням слів «*like*» або «*as*» у текстах англійської мови [37, р.237]. Важливою умовою функціонування порівняння є різність зіставлюваних явищ, що не мають зв'язку поза межами порівняння [38, р. 2018]. Наприклад: *feel like home* [54]. У складі українських порівнянь також використовуються допоміжні слова. Наприклад, *наче: Ви, наче діти багатіїв* [48].

У текстах інтерв'ю використовуються повтори, як лексичного, так і синтаксичного типу. Якщо в англійській мові дублювання можливе й стосовно іменників, то для української мови це нехарактерно, і в складі повторів україномовних текстів інтерв'ю є, передусім, прикметники та прислівники,

наприклад: *way-way-way further* [54], *набагато-набагато-набагато далі* [46]. Синтаксичний повтор, що часто використовується респондентами інтерв'ю, ґрунтується на основі повтору структурних елементів речення чи тексту. Наприклад: *I'm not German. I'm not Italian* [55].

Засобами творення стилістичного ефекту в текстах інтерв'ю з творчою особою-професіоналом є слова, ужиті в переносному значенні, фігуративно. Наприклад: *we don't swallow* [55] *it, не будемо «ковтати» це* [48].

Метафори як стилістичні засоби увиразнення текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом в цілому невластиві досліджуваним текстам, не зважаючи на те, що метафора вважається найважливішою та найпоширенішою риторичною фігурою [37, р. 153]. Метафора будується на посиленні на одну річ, ідею чи дію словом чи виразом, що зазвичай позначають іншу річ, ідею чи дію, щоб запропонувати якусь спільну для них якість. Поодинокі випадки використання метафори все ж таки були зафіксовані в ході дослідження, наприклад: *every time you open your heart – коли відкриваєш своє серце* [53].

Дослідження текстів інтерв'ю виявило використання перифразів. Перифраз є обхідним способом посилатися на щось за допомогою кількох слів замість того, щоб назвати це безпосередньо одним словом або фразою [37, р. 189]. Наприклад, *Andy Warhol of Turkey* [55] – *турецький Енді Ворхол* [46].

Отже, лінгвістичні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом передбачають комплекс лексичних, граматичних та синтаксичних властивостей текстів інтерв'ю. Англомовні та українськомовні тексти інтерв'ю мають ізоморфні та аломорфні лінгвістичні властивості. Ізоморфні лінгвістичні властивості текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом полягають у використанні спеціалізованої лексики, художніх засобів художньої виразності, тоді як аломорфними є особливості граматичного вираження й побудови висловлювань.

2.3. Роль невербальних компонентів під час інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Окрім вербальних компонентів, що мають лінгвістичне вираження, важливими компонентами інтерв'ю з творчою особою-професіоналом є способи відображення невербальної інформації екстралінгвістичного характеру.

Люди використовують невербальну комунікацію щодня як усвідомлено, і несвідомо. Відеозапис інтерв'ю дозволяє його перемотувати, аналізувати, таким чином, відкриваючи для себе нову інформацію про сказане та мовлення. Невербальні засоби комунікації менш підконтрольні свідомості і тому є більш правдивими. Засоби невербального зв'язку часто є миттєвою спонтанною емоційною реакцією [9, с. 39]. До засобів вираження невербальних сигналів слід віднести мову жестів, поставу, міміку, сміх, позіхання тощо.

З характеру означених способів репрезентації невербальної інформації можемо зробити висновок про необхідність візуального чи аудіального ряду для її рецесії: у випадку аналізу невербалістики мова йде передусім про відео- та аудіо інтерв'ю. Відеозапис інтерв'ю дозволяє його перемотувати, аналізувати, таким чином, відкриваючи для себе нову інформацію.

Невербальні компоненти висловлювання володіють значним рівнем індивідуалізму, проте, є загальні особливості невербалістики ментального характеру, тобто властиві носіям тієї чи іншої метальності [9, с. 42]. Наприклад, для американських журналістів характерна діловитість, демонстрація гарного настрою, неконфліктність, відкрита посмішка, відсутність прагнення розгорнутості висловлювань, багатослівності, тоді як українські журналісти більш серйозні, іноді іронічні, конфліктні, багатослівні.

Нині популярними є інтерв'ю, де журналіст виступає приховано, його питання у ході монтажу вилучаються й інтерв'ю отримує вигляд автобіографічного фільму чи виступу-монологу. Превалювання такої форми інтерв'ю з творчою особою-професіоналом стверджує проведене дослідження, у матеріалі якого представлено різні приклади саме такої інтерпретації інтерв'ю. Дослідимо їх особливості та способи представлення невербалістики у рамках інтерв'ю такого типу на прикладі виступів Дастіна Єлліна, Алекси Меаде та Джарета Кросожки на платформі каналу TED.

Манера розповіді Дастіна Єлліна потребує значної жестикуляції й ходи сценою. Спікер часто усміхається, не стримує сміху. Звернення до аудиторії та гумор надає інтерв'ю-монологу з Дастіном Єлліном особливої близькості до аудиторії, дружньої атмосфери «спілкування». Наприклад:

(25) 02:01 *And it was cool [активна жестикуляція руками], because I was actually starting to have shows and stuff [усмішка, погляд у аудиторію, обертальний жест рукою для опису сказаного], I was making some money, I could take my girlfriend for dinner, and like, go to Sizzler [ілюстрування мовлення жестикуляцією, жест руками, ніби прагнення розставити щось по полицям]. It was some good shit, man [смійх] [51].*

Алекса Меаде надає перевагу вираження своєї думки поглядом та використанню вказівних жестів, що зумовлене використанням нею презентаційних матеріалів для аргументування своєї розповіді. Наприклад:

(26) 02:31 *I was a little conflicted though [жест пальцями, ніби для того, щоб щось вхопити], because I was so excited about what I'd found [усмішка], but I was just about to graduate from college with a degree in political science [зоровий контакт з аудиторією], and I'd always had this dream of going to Washington [погляд догори, підняті руки, експресивна інтонація], D.C., and sitting at a desk though [силна жестикуляція плечима] and working in government [погляд униз, смійх]. Why did this have to get in the way of all that? [зітхання, повернення зорового контакту з аудиторією, невизначений жест рукою].*

Джарет Кросожка уникає зосередження на одному об'єкті, постійно переводячи погляд та уникаючи прямого зорового контакту. Наприклад:

(27) 00:04 *Hello [погляд у сторони] My name is Jarrett Krosoczka [пауза], and I write and illustrate books for children for a living [погляд униз] [53].*

Не зважаючи на спільні особливості поведінки респондентів інтерв'ю, що полягають у використанні жестикуляції та зорового контакту з аудиторією, спостерігаємо значні відмінності загального арсеналу невербальних сигналів спікерів та їх тяжіння до превалювання того чи іншого сигналу під час виступу.

Ці відмінності спричинені в особливостями психологічного, ментального складу респондентів інтерв'ю.

Говорячи про відтворення інших невербальних сигналів, варто розглядати їх функціонування в комплексі з комунікативною ситуацією. Особливості невербалістики помітні на всіх етапах комунікативного акту. Наприклад, на етапі ініціації розмови:

(28) 00:04 *Привіт [погляд у сторони]. Мене звали Джарет Кросочка [raise], і я заробляю на життя тим, що пишу та ілюструю дитячі книги [погляд униз][53].*

Погляд у сторони в цьому випадку визначає реакцію аудиторії, знайомство, що відповідає комунікативному змісту репліки – *Hello / Привіт*, власне представлення відокремлюється паузою з метою бути почутим опонентом, тоді як погляд униз відображає бажання зібратися з думками, продумати наступні слова. Значення вказаних невербальних сигналів інтуїтивно зрозумілі та не потребують додаткової інтерпретації.

Жестові невербальні сигнали часто слугують вираженням підбору адекватної аргументації або свого ставлення, наприклад:

(29) 00:16 *And I thought some strange humanoids or aliens [rotational обертальний рух зап'ястям] in 500 years would find this box and learn about the way our species exchanged ideas, [smix] maybe how we ate our spaghetti [51].*

У цьому випадку рух зап'ястя пояснює невпевненість дійсної мотивації здійсненого вчинку, тоді як легких сміх свідчить про те, що мовець вважає свій вчинок абсурдним з висоти свого дійсного життєвого досвіду, проте, не виказує несхвалення, обмежуючись лише невербальним його втіленням.

Отже, невербальні компоненти в процесі відтворення інтерв'ю відіграють важливу роль, виконуючи функцію уточнення інформації, вираження ставлення до продукуємої інформації чи інформації, що надходить. Особливості невербального вираження мають високий рівень індивідуалізму.

РОЗДІЛ ІІІ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРВ'Ю З ТВОРЧОЮ ОСОБОЮ-ПРОФЕСІОНАЛОМ

3.1. Труднощі перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Досліджуючи особливості перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом, важливо зосередитися на труднощах перекладу, адже їх особливості й визначатимуть відповідні прийоми та стратегії перекладу. У цьому контексті важливо приділити увагу не тільки лінгвістичним, а й екстралінгвістичним факторам, адже інтерв'ю як багатогранний жанр може мати не тільки письмову, а й аудіовізуальну форму відтворення.

Таким чином, труднощі перекладу інтерв'ю з творчою особою професіоналом мають вербальну та невербальну площини відповідно до типу перекладу інтерв'ю, причому у випадку письмового інтерв'ю ключовою є вербальна складова перекладу, тоді як у випадку аудіовізуального відтворення мова йде інтерв'ю як комплексний продукт перекладу, у якому вербальна та невербальна складова взаємопов'язані й потребують функціонування в постійній взаємодії, зберегти яку є окремим завданням перекладача.

Розглянемо труднощі вербального характеру. Зазначені труднощі полягають у відтворення лінгвістичних властивостей тексту оригіналу, а саме – лексичних, граматичних та синтаксичних особливостей тексту англомовного інтерв'ю українською мовою.

Попередній аналіз англомовних текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та наступний аналіз їх перекладу українською мовою виявив такі труднощі перекладу цього публіцистичного жанру, як:

1) переклад власних назв різних типів:

– топонімів, наприклад: *Warsaw* [45] – *Варшава* [52], *New York* [55].– *Нью-Йорк* [48], *Pompidou* [55]– *Помпиду* [48], *Paris* [55] – *Париж* [48], *Odessa* [45] – *Одеса* [52];

– антропонімів, наприклад: *Björn Geldhof* [45] – Бйорн Гельдхоф [52], *Nikita Kadan* [25] – Микита Кадан [52], *Eugenia Belorusets* [45] – Євгенія Белорусець [52];

– імажонімів, наприклад: *Procedure Room* [45] – «Процедурна кімната» [52]; *The Crooked Mirror* [45] – «Криве дзеркало» [52]; *Art Arsenal* [45] – «Мистецький Арсенал» [52].

2) переклад термінів:

– загальнонаукового характеру, наприклад: *positive strategy* [45] – позитивна стратегія [52], *historical narration* [45] – історичний наратив [52];

– спеціалізованих термінів, у випадку дослідження – термінів-інтернаціоналізмів мистецької сфери, наприклад: *minimal / minimalistic art* [52] – мінімалістичне мистецтво – мистецтво мінімалізму [45],

– термінів-інтернаціоналізмів загальнонаукового характеру: *apophatic theology* [45] – апофатичний метод [52].

3) переклад засобів художньої виразності (експресивно-виражальні засоби та риторичні фігури);

– переклад епітетів, наприклад: *ugly and disturbing, pathetic and annoying* [54] – потворний і тривожний, жалюгідний і драмівливий [46];

– переклад порівнянь, наприклад: *you look like rich kids* [55] – Ви, наче діти багатіїв [48].

– переклад метафор, наприклад: *every time you open your heart* – коли відкриваєш своє серце [53].

– переклад перифразів, наприклад: *Andy Warhol of Turkey* [55] – турецький Енді Уорхол [46].

4) переклад специфічних синтаксичних конструкцій:

– переклад синтаксичного паралелізму, наприклад: *I'm not German. I'm not Italian* [55] – Я не німець, не італієць [48];

– мовних кліше для структурування інтерв'ю: *How would you describe...* [45] – Як би ви описали... [52].

Труднощі невербального характеру виявляються передусім у відтворенні екстралінгвістичної інформації, тобто відтворенні в процесі перекладу індивідуальної манери висловлювання та специфічних реакцій – жестів, міміки, погляду, сміху, ходи тощо. У цьому відношенні вадливо розуміти, що відтворення зазначених невербальних сигналів відбувається не за допомогою безпосереднього перекладу, а за допомогою створення єдності каналів відтворення інформації – аудіальної та візуальної, тобто в процесі аудіовізуального перекладу.

Аудіовізуальний переклад (АВП) – це академічний термін, який охоплює як усталені, так і нові мовні та семіотичні аспекти перекладу; до основних видів АВП відносяться: дублювання, субтитрування, сюртитри / супертитри, субтитри в режимі реального часу, поєднання дубляжу і субтитрів, закадровий переклад, синхронний переклад фільмів на кінофестивалях, коментування у вільній формі, «гоблінський» (пародійний) метод перекладу фільмів, аудіоопис для людей з вадами слуху, дубляжі та субтитри, які створюються перекладачами-аматорами [28, с. 105]. Проведене дослідження аудіовізуального перекладу англomовного інтерв'ю з творчою особою-професіоналом фіксує непередставленість зазначеного типу перекладу в українському сегменті.

Подібно до тенденцій у друкованих ЗМІ, усе ще міцною залишаються позиції російськомовного перекладу, якому надають перевагу перекладачі інтерв'ю з метою орієнтації на ширшу аудиторію. Проте, це водночас є свідченням нагальності дослідження особливостей аудіовізуального перекладу інтерв'ю українською мовою. У контексті цього дослідження увага приділена особливостям відтворення невербальної складової інтерв'ю в процесі творення субтитрів, а тому визначення труднощів перекладу субтитрів відбуватиметься саме в контексті субтитрування.

Субтитрування є текстовою версією, що супроводжує аудіовізуальну продукцію і переважно має вигляд написів у нижній частині теле- чи кіноекрану, проте, субтитрування може приймати й інші форми. Субтитрування є найбільш добре вивченим видом аудіовізуального перекладу [26, с. 44]. Цей різновид

аудіовізуального перекладу, як і всі інші, має свої характерні особливості, правила та певні критерії щодо їх технології створення.

Досліджувані інтерв'ю – інтерв'ю-монологи на порталі TED – мають субтитри у вигляді підкадрового тексту, що супроводжується таймінговою розміткою: співвіднесеність із часом є важливою умовою творення субтитрів через логічні обмеження у вигляді часу та обсягу символів, що звичайно впливає на результат перекладу [42; 44]. Субтитри на досліджуваному сервісі працюють як гіпертекстові посилання й відсилають до необхідного відеофрагмента за кожного звернення до них.

Попередній огляд невербальних особливостей англомовного інтерв'ю з творчою-особою професіоналом та наступний аналіз субтитрування інтерв'ю українською мовою дозволяє виокремити такі залежні від перекладача труднощі відтворення невербалістики, як:

- 1) адекватне відтворення вербальних дублікаторів екстралінгвістичної інформації у вигляді:
- 2) повноцінних мовленнєвих указівок – речень, наприклад: *You may want to take a closer look* [49]. – *Погляньте-но ближче* [49].
- 3) маркерів екстралінгвістичної інформації у вигляді артиклів, займенників різних типів тощо, наприклад: *There's more to this painting...* [49] – *На цій картині більше, ніж...* [49].
- 4) ремарок на позначення емоційних реакцій аудиторії, наприклад: *Laughter – Smiles, Applause*[49; 51; 53]. – *Оплески* [49; 51; 53].

Отже, труднощі перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом є комплексом лінгвістичних та екстралінгвістичних характеристик, що є його індивідуальними та жанровими специфікаціями та потребують відтворення в процесі перекладу з метою збереження оригінальних авторських інтенцій та прагматики висловлювання. Лінгвістичними труднощами перекладу є його лексичні, граматичні та синтаксичні особливості. Екстралінгвістичними труднощами перекладу є вербальні дублікатори на позначення емоційних реакцій та індивідуальної манери оповіді учасників інтерв'ю.

3.2. Прийоми та стратегії перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Прийоми та стратегії перекладу інтерв'ю з творчою особою професіоналом значним чином детерміновані типом перекладацьких труднощів, вирішення яких потребує здійснення перекладу. Відповідно до типу перекладацьких труднощів і прагматики висловлювання змінюються перекладацькі стратегії їх відтворення українською мовою. Розглянемо їх докладніше.

У досліджуваних текстах топоніми перекладаються відповідно до традицій мови перекладу за допомогою усталеного в словниках лексичного відповідника. Наприклад: *Warsaw* [45] – *Варшава* [52], *New York* [55] – *Нью-Йорк* [48], *Pompidou* [55] – *Помпідю* [48], *Paris* [55] – *Париж* [48], *Odessa* [45] – *Одеса* [52].

Переклад антропонімів суттєво відрізняється, зокрема, комплексністю перекладацького підходу: 1) перекладом традиційним відповідником цільової мови; 2) застосуванням перекладацьких трансформацій (транскрибування); 3) відсутністю перекладу.

Попри те, що транскрипція та транслітерація визнані основними засобами перекладу антропонімів, використання зазначених типів перекладацьких трансформацій осторонь від інших прийомів перекладу зустрічається нечасто [30, р. 177]. Наприклад, *Björn Geldhof* [45] транскрибовано українською мовою через помітну різницю з традиціями цільовою мови й специфікою української культури як *Бйорн Гельдхоф* [52], тоді як ім'я його співрозмовника має відповідник в українській лінгвокультурі й перекладається комплексно: *Nikita* [25] – *Микита* [52] (переклад за допомогою лексичного відповідника), *Kadan* [45] – *Кадан* [52] (транслітерація); *Eugenia* [45] – *Євгенія* [52] (переклад за допомогою лексичного відповідника), *Belorusets* [45] – *Бєлорусець* [52] (транслітерація).

Найбільшим діапазоном перекладацьких рішень вирізняється переклад імажонімів, що є як простими лексичними одиницями, так і словосполученнями. Імажоніми-іменникові словосполучення перекладаються відповідними мовними

структурами. Наприклад: *Procedure Room* [45] – «Процедурна кімната» [52]; *The Crooked Mirror* [45] – «Криве дзеркало» [52]; *Art Arsenal* [45] – «Мистецький Арсенал» [52].

Особливістю перекладу є використання лапок у мові оригіналу й відтворення логічних мовних зв'язків (порядку слів) за допомогою словотвірних трансформацій (змінювання флексії): *Procedure* виконує функцію означення словосполученні завдяки своїй синтаксичній позиції перед означуваним словом, тоді як у мові перекладу функція означення відтворюється в першу чергу флективно (*Процедурна*).

Деякі імажоніми-словосполучення залишені в тексті перекладу мовою оригіналу. Наприклад, «*Monkeys' Right to Paint*» [55]. Проте, такий тип перекладу не є доцільним. У випадку непевності перекладача можливе використання ремарок чи уточнювальних конструкцій самому тексті.

Такі терміни перекладаються відповідними лінгвістичними структурами цільової мови, наприклад: *positive strategy* [45] – *позитивна стратегія* [52], *historical narration* [45] – *історичний наратив* [52]. Можливе використання інваріантного перекладу, адже на рівні зі словосполученням *наратив* [45] у тексті перекладу використовується експлікативна заміна *тип оповіді* [52].

Певні інваріанти перекладу спричинені термінологічним плюралізмом, що спостерігається в обох мовах. Наприклад, у тексті перекладу співіснують словосполучення з вираженням синтагматичних відношень у Називному та Родовому відмінку: *мінімалістичне мистецтво – мистецтво мінімалізму* [45], тоді як особливості функціонування Родового відмінку в англійській мові унеможливають такий варіант творення синтагматичного зв'язку між компонентами словосполучення й позначаються лише додаванням суфікса *-ist*: *minimal / minimalistic art* [52].

У перекладі термінів текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом використовуються й лексичні трансформації, зокрема, відбувається термінологізація певних понять, наприклад, спосіб художнього зображення, що в тексті оригіналу є зрозумілим як професіонально орієнтованій аудиторії, так і

масовому читачеві, – *distant way* [45], – у тексті перекладу відтворено як *мета-позиція* [52], що спеціалізує переклад.

Можливий і зворотній процес спрощення перекладу шляхом підбору інших його компонентів за допомогою логічного розвитку, модуляції, наприклад: *apophatic theology* [45] – *анофатичний метод* [52]. Випущення термінологами *theology* та її компенсація термінологомемою загальнонаукового значення *метод* дозволяє орієнтувати переклад на ширшу аудиторію, адже звужує коло читацьких компетентностей, необхідних для розуміння тексту, а наступна експлікація контекстуального значення терміну *apophatic* як «*шлях негативності*» [52] дозволяє нівелювати вплив першої термінологами на звуження цільової орієнтації тексту.

Переклад епітетів відповідає вимогам перекладу лексичних одиниць, тобто відбувається за допомогою підбору лексичних відповідників зі збереженням морфолого-синтаксичних ознак, наприклад: *ugly* [54] – *потворний* [46], *pathetic* [54] – *жалюгідний* [46]. Окрім прикметників, відтворення якості може відбуватися й специфічною формою англійських дієслівних – герундієм, що в досліджуваних текстах українською компенсується прикметником. Наприклад, *disturbing* [54] – *тривожний* [46], *annoying* [54] – *дратівливий* [46]. Переклад порівнянь у більшості випадків має вигляд послівного відтворення тесту оригіналу засобами мови перекладу. Наприклад: *the film looks like a dream* [54] – *фільм виглядає як сон* [46].

Прикладом здійснення лексико-граматичних трансформацій під час перекладу порівнянь є контекстуальна заміна. Наприклад, *you look like rich kids* [55] – *Ви, наче діти багатіїв* [48]. У цьому випадку *rich kids* відтворено як діти багатіїв, що є результатом граматичної заміни прикметника *rich* на іменник *багатіїв* та модуляції – заміни однієї лексеми іншою через метонімічні відношення (заміни наслідку причиною). У випадку необхідності відтворення синтаксичного повтору теж спостерігається контекстуальна заміна зі збереженням стилістичного ефекту: іменник *way* замінено на прислівник *набагато* відповідно до правил слововживання цільової мови.

Синтаксичний повтор відтворюється зі збереженням повторюваності структури синтаксичної одиниці в мові перекладу, проте, спосіб вираження повторюваності може бути змінено. Наприклад, *I'm not German. I'm not Italian* [55] – *Я не німець, не італієць* [48]. У цьому випадку відбулась інтеграція речень, замість двох подібних синтаксичних одиниць в результаті перекладу збережено одну, проте, без втрати стилістичного ефекту повторюваності.

Науковий інтерес викликають стратегії перекладу слів, використаних у переносному значенні. Наприклад: *we don't swallow* [55] – *it не будемо «ковтати» це* [48]. Лексема *swallow* відходить від свого прямого значення «ковтати» в семантико-змістовому аспекті речення оригіналу, якщо заглибитися в контекст висловлювання:

(30) *If you want to have fun, go ahead, but we don't swallow it anymore, we don't accept it anymore, we don't believe you anymore* [55].

(31) *Розважайтеся, проте ми більше не будемо «ковтати» це* [48].

Тлумачні словники англійської мови Collins COBUILD English Dictionary та Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English дають такі значення цієї лексики:

- 1) змусити щось потрапити з рота вниз у шлунок;
- 2) рух у горлі під час нервування чи внаслідок переляку;
- 3) повністю вірити в історію чи твердження;
- 4) стримувати сильні почуття;
- 5) ластівка тощо [41;39].

Аналіз речення ілюструє активізацію третього значення в наведеному переліку: *swallow* – 3) повністю вірити в історію чи твердження [41]. Правомірність використання лексичного відповіднику в цьому випадку можливо перевірити за слоником. Словник української мови дефінує лексему «ковтати» наступним чином:

- 1) рухом мускулатури горла проштовхувати що-небудь із порожнини рота в стравохід і шлунок;
- 2) пити або їсти що-небудь жадібно, квапливо; глитати;

3) образно: *Ненажерлива молотарка ковтала.. сніп за снопом, копу за копою;*

4) тамувати злість, лють і т. ін. [42];

Аналіз перекладу засвідчив неправомірність збереження лексичного відповідника в цьому випадку, проте, завдяки опущенню інших елементів перекладу актуалізується інший відтінок значення слова ковтати в українській мові – гамувати емоції, що контекстуально сумісно з перекладом. Образність висловлювання в українській версії відображена взяттям лексеми в лапки – «ковтати».

У деяких випадках мовлення респондента набуває більшої образності в тексті перекладу завдяки творчому опрацюванню висловлювання перекладачем. Наприклад, *it doesn't make sense to them [55]* – *Це руйнувало їхню систему координат [48]*. Така комплексна трансформація є цілісним перетворенням тексту й зберігає скоріше прагматичні інтенції автора та стилістичний ефект висловлювання, аніж лінгвістичні особливості оригінального тексту.

Метафори в тексті перекладу відторена буквально: *every time you open your heart [53]* – *коли відкриваєш своє серце [53]*. Використання буквального перекладу в цьому випадку не спотворює семантико-змістового наповнення тексту, адже концепт серця для англomовної та українськомовної концептосфери є спільним [8, с. 36]. Функціонування метафори має ідентичний спосіб вираження як на лінгвальному, так і на семантичному мовних рівнях, ґрунтується на спільності відвертості та відкриття в аспекті виявлення прихованих якостей.

Переклад перифразів передбачає застосування комплексних перекладацьких трансформацій, наприклад: *Andy Warhol of Turkey [55]* – *турецький Енді Уорхол [46]*. У перекладі використано граматичну заміну іменника на прикметник (*Turkey* – *турецький*) та перестановку (означення перенесено на початок конструкції). Двочленний антропонім у складі перифраза відтворено за допомогою транскрипції: *Andy Warhol* – *Енді Уорхол*.

Щодо перекладу мовних кліше в структурі інтерв'ю з творчою особою-професіоналом, то загальним правилом відтворення зазначених конструкцій є підбір кліше мови перекладу за аналогією. Наприклад:

(32) *How would you describe the relation between the role you take in society as an activist and your practice as an artist?* [45].

(33) *Як би ви описали співвідношення між вашою роллю громадського активіста і вашою художньою діяльністю?* [52]

Кліше для проведення інтерв'ю *How would you describe...* відтворено україномовним відповідником *Як би ви описали...* зі збереженням лексико-граматичної форми висловлювання, буквально. Такий тип перекладу обраний через простоту клішованих конструкцій. Переклад кліше в текстах інтерв'ю, зазвичай, не потребує застосування перекладацьких трансформацій, окрім випадків розбіжностей мовної картини світу тексту оригіналу та перекладу. Наприклад:

(34) *What is the story behind the making of the movie and what inspired you?* [55]

(35) *Яка історія створення фільму і що вас надихнуло?* [48]

Відмінність у механізмах ословлення в англомовній та українськомовній картинах світу полягає в сполучуваності слів (*story behind the making of the movie* – *історія створення фільму*) та необхідності письмового фіксування мовних зв'язок (*is* в тексті оригіналу та випущення зв'язки в українській мові).

Щодо особливостей відтворення екстралінгвістичної інформації в процесі перекладу, розглянемо прийом перекладу інтерв'ю в ході субтитрування.

Субтитрування інтерв'ю з творчою особою-професіоналом виявляє структурні особливості відтворення невербальної інформації, зокрема, це наявність відеоряду безпосередньо перед текстом, а також текстуального позначення емоційної реакції глядача. Наприклад, у тексті: *Laughter* [49; 51; 53] – *Сміх* [49; 51; 53], *Applause* [49; 51; 53] – *Оплески* [49; 51; 53] тощо.

Невербальні сигнали, окрім додаткової інформації про емоційний стан мовця чи його інтенції можуть мати мовні дублікатори – певні особливості

мовлення, що вказують на потребу ознайомлення з відео- чи аудіорядом. Наприклад:

(36) 00:04 *You may want to take a closer look. There's more to **this** painting than meets the eye. And yes, **it's** an acrylic painting of a man, but I didn't paint **it** on canvas. I painted **it** directly on top of **the man** [49].*

(37) 00:04 *Погляньте-но ближче. На **цій** картині більше, ніж впадає в око. Так, **це** акриловий малюнок чоловіка, але я не малювала **його** на полотні. Я намалювала **це** безпосередньо на **чоловікові** [49].*

Речення *You may want to take a closer look – Погляньте-но ближче* свідчить про необхідність ознайомлення з екстралінгвістичною інформацією – у цьому випадку з ілюстрацією картини, причому мовлення респондента підкріплене вказівними жестами та поглядом (мовець вказує на картину рукою та окидає її поглядом). Важливим є відтворення спонукальної інтенції, що в тексті перекладу збережена завдяки закличній формі дієслова *погляньте-но*.

Прив'язаність контексту до позатекстового об'єкта прослідковуються в подальшому активному використанню означеного артиклю *the* та займенників *it* та *this* у тексті оригіналу й займенників *цій*, *це*, *його* у тексті перекладу.

Отже, відтворення лінгвістичних особливостей англomовного інтерв'ю з творчою особою-професіоналом в процесі його перекладу українською мовою передбачає вирішення таких труднощів перекладу, як: відтворення власних назв різних типів, термінів, передусім – термінів-інтернаціоналізмів, засобів художнього вираження та кліше. Переклад зазначених лінгвістичних особливостей передбачає застосування перекладацьких трансформацій. Невербальна інформація в процесі перекладу подається за допомогою спеціалізованих каналів сприйняття та шляхом відтворення в мові перекладу вербальних дублікаторів екстралінгвістичної інформації.

3.3. Проблемні аспекти навчання перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Дослідження інтерв'ю з творчою особою-професіоналом дозволяє вдосконалити не тільки методику перекладу, а й методику навчання перекладу, що є актуальним у сучасних умовах орієнтації державних програм навчання на розвиток мовних компетенцій та становлення методології перекладу інтерв'ю. Важливо виокремити можливі проблеми навчання перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом та запропонувати шляхи їх вирішення.

Проблеми навчання перекладу безпосередньо пов'язані з проблемами перекладу інтерв'ю, адже передбачають навчання способам розв'язання перекладацьких завдань – здійснення еквівалентного перекладу, тобто відтворення особливостей лінгвістики та прагматики тексту засобами цільової мови.

Якщо відтворення невербального компоненту є суб'єктивним і важкодоступним для теоретичного опрацювання, то вербальний компонент текстів інтерв'ю є доступним для аналізу й методологічного опрацювання, локалізуючись у лінгвістичних одиницях, які являють собою труднощі перекладу, визначені в ході дослідження: 1) власні назви; 2) терміни та інтернаціоналізми; 3) художні засоби та 4) кліше. Загальний огляд труднощів перекладу засвідчує превалювання лексичних труднощів, а тому є навчання перекладу лексики інтерв'ю є важливим для розробки методології перекладу інтерв'ю в цілому.

Зосередженість дослідження на лексичному аспекті не виключає необхідності навчання відтворення прагматики тексту: у цій частині дослідження відтворення вербального та невербального компонентів перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом є необхідним аспектом навчання перекладу лексики досліджуваних текстів. Таким чином, у цій частині дослідження ми маємо на меті навчання відтворення лінгвопрагматичних особливостей тексту інтерв'ю з творчою особою-професіоналом на прикладі навчання студентів перекладу властивої досліджуваним текстам лексики, а отже у ході формування лексичної компетенції студентів-перекладачів.

Важливим питанням формування лексичної компетенції й навчання перекладу лексики є відбір навчального матеріалу. Серед факторів впливу на відбір навчального матеріалу О. В. Бирюк відзначає:

- 1) мету навчання,
- 2) умови організації навчання,
- 3) вимоги програми (рівень сформованості відповідних умінь і навичок студентів, зміст тематичних блоків) [4, с. 34].

Доцільним, з огляду на вищезазначене, є навчання перекладу інтерв'ю в контексті навчання перекладу публіцистичних текстів. Необхідними умовами навчання перекладу інтерв'ю є знайомство студентів зі специфікою перекладу власних назв, термінів, художніх засобів та кліше.

Сучасна методика навчання іноземних мов розрізняє активний і пасивний лексичний мінімум [16, с. 147]. В активний, або продуктивний, словник входять слова, які студенти вживають в усному мовленні для вираження своїх думок. Пасивний, або рецептивний, словник складають слова, які вони повинні розуміти при читанні і слуханні іншомовної мови.

Пасивний лексичний фонд є значно повнішим за активний. Він збільшується за рахунок потенційного словника, що включає слова, про значення яких студенти можуть здогадатися по словотворчих елементах, за подібністю з рідною мовою або з контексту.

Потенційний словник відрізняється від рецептивного і продуктивного в двох напрямках:

- 1) потенційний запас не може бути заздалегідь визначений або встановлений, бо він залежить від того, які слова зустрінуться в тексті;
- 2) потенційний словник залежить від того, наскільки в цілому великий словник в студента, який обсяг у нього лінгвістичних знань і наскільки він натренований в здогаду про значення невивчених раніше лексичних одиниць [16, с. 167].

Тренування студентів з метою засвоєння вміння перекладу специфічної лексики здійснюється за допомогою вправ, спрямованих на формування продуктивних лексичних навичок та їх удосконалення.

Оскільки слово (його семантика і прагматика), засвоюється завдяки ситуативності та необхідності для відтворення своїх думок і почуттів, прагматики висловлювання, за сучасною методикою навчання іноземних мов та перекладу є первинне тренування з використанням нової лексики після її презентації здійснюється через умовно-мовленнєві вправи (вправи на імітацію, трансформацію, репродукцію, що здійснюються в умовах спеціально організованого спілкування) [6, с. 40]. На основі оволодіння різними способами словотворення формується потенційний словник студента, що має велике значення для рецептивних видів мовленнєвої діяльності.

Основним джерелом потенційного словника є мовна догадка. Габовда А. М., Кравченко Т. М. виділяють три групи підказок, що використовуються для розвитку мовної догадки: внутрішньомовні підказки, значення яких випливає з належності слова до певної граматичної категорії, яка виявляє свої функції у реченні; міжмовні, які містяться в словах, що утворені в результаті запозичення з іншої мови; зовнішньомовні підказки, значення яких з'ясовується у процесі пізнання явищ та фактів дійсності [6, с. 40]. Мовна догадка має суб'єктивний характер, але спеціальні вправи надають їй ознак керованості.

Етапами навчання перекладу лексики, беручи за основу підхід до вивчення лексики Габовди А. М. та Кравченко Т. М., є:

- 1) ознайомлення з новим матеріалом;
- 2) первинне закріплення;
- 3) розвиток умінь і навичок перекладу лексики в різному контекстуальному оточенні [6, с. 40].

Вчені вважають, що «демонстраційні, описові, означальні, контрастні, асоціативні, контекстуальні й морфологічні способи введення активної лексики розвивають мовленнєву здогадку, збільшують мовну практику, створюють

підґрунтя для запам'ятовування, посилюють асоціативні зв'язки» [6, с. 40]. У цьому випадку навчання перекладу специфічної лексики текстів інтерв'ю дозволяє не тільки розвинути перекладацькі компетенції, а сприяє різнобічному розвитку особистості студента-перекладача.

Водночас, необхідно, щоб студенти інтенсивно вживали нове слово за умов спеціально організованого спілкування або часто зустрічали його в ході перекладацької діяльності в різних контекстах. Постійне використання нового слова є найкращим способом його вивчення [6, с. 40]. Без повторного використання в нових ситуаціях нові слова швидко переходять у розряд пасивної лексики.

У вивченні лексики звернути увагу передусім варто на опрацювання лексичних трансформацій, зокрема: транскрибування (транскрипція і транслітерація), калькування, конкретизація, генералізація, модуляція або смисловий розвиток [15, с. 78]. Застосування перекладацьких трансформацій має бути доцільним та диктуватися вимогами відповідності традиціям слововживання цільової мови й передбачати мінімум перекладацького втручання. Визначати міру необхідності трансформації текстів в процесі перекладу також є трудностю навчання перекладу.

Методика навчання перекладу передбачає комплексний підхід з розвитку перекладацьких компетенцій, для чого необхідна актуалізація професійних навичок студента-перекладача, їх удосконалення, набуття лексичної компетенції з тематики перекладу, використання фонових знань тощо. Здійснення навчання перекладу відбувається шляхом виконання студентом спеціалізованих вправ.

Сучасна методика визначає вправи як «спеціально організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними до їх удосконалення» [40]. Відповідно, системою вправ є система спеціально організованого в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними до їх удосконалення.

У контексті цього дослідження пропонується система вправ з навчання перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом. Розроблена нами система вправ передбачає опрацювання навичок перекладу інтерв'ю студентами спеціальності «Переклад». Градування складності перекладу вправ уможливорює застосування комплексу на різних рівнях навчання: загальні вправи для навчання перекладу спеціалізованої лексики можливо використовувати на заняттях студентів першого курсу, тоді як вправи зі здійснення комплексних перекладацьких трансформацій пропонуються для студентів старших курсів як з метою навчання перекладу текстів окремих публіцистичних жанрів, так і з метою повторення вивченого матеріалу й актуалізації вже набутих навичок.

Вправи розроблені на основі лексичного матеріалу з додатку Б. Ознайомитися з ними можливо за звернення до додатку В. Прикладом для розробки вправ слугували матеріали підручника В. І. Карабана «Практика перекладу публіцистичних текстів (англо-укр. та укр.-англ. Напрямки)», призначеного для навчання перекладу студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Переклад» [37]. Передусім, мова йде про некомунікативні вправи, націлені на освоєнні лексичних перекладацьких трансформації у ході здійснення письмового перекладу.

Отже, труднощі навчання перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом полягають в навчанні знаходження оптимального перекладацького рішення в конкретній комунікативній ситуації та контекстуальному оточенні. Важливим аспектом навчання перекладу зазначеного типу текстів є формування лексичної перекладацької компетенції, для чого доцільно виконувати спеціалізовані тренувальні вправи з перекладу текстів інтерв'ю з митцями.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження англомовного інтерв'ю з творчою особою-професіоналом було визначено оптимальні та ефективні способи досягнення еквівалентності лінгвістичних та прагматичних особливостей інтерв'ю в процесі перекладу та розроблено систему вправ для навчання перекладу інтерв'ю.

З цією метою було здійснено ретроспективний огляд дослідження інтерв'ю з позицій лінгвістики й визначено наявність таких підходів до трактування його специфіки, як: *комунікативно-прагматичний, функціональний, лінгвокогнітивний, жанрово-стилістичний, зіставно-контрастивний*. Виявлено, що зазначені підходи функціонують як синергетичне ціле й у науковому середовищі переважає комплексний підхід до дослідження інтерв'ю.

Було схарактеризовано жанр інтерв'ю, зокрема, наведено його дефініції й визначено поліфункціональну природу як методу дослідження, публіцистичного жанру, форми діалогічної взаємодії, способу організації комунікації та отримання інформації.

Було наведено класифікацію інтерв'ю за характером учасників інтерв'ю, за каналом передачі інформації, за змістом тощо. Кожний із досліджуваних типів інтерв'ю має свої особливості. В Інтернет-інтерв'ю важливу роль відіграє невербальний компонент. Дослідження свідчить, що невербальна інформація слугує для уточнення комунікативної ситуації та виявлення персонального ставлення мовця.

Дослідження виявило, що інтерв'ю як особливий різновид тексту публіцистичного жанру має специфічні лінгвопрагматичні характеристики та структурні особливості, які виявляються в елементах організації тексту та способах їх вираження.

У ході дослідження було виявлено труднощі перекладу англомовного інтерв'ю із творчою особою-професіоналом на прикладі україномовних перекладів інтерв'ю з відомими художниками. Визначено, труднощами

перекладу досліджуваних текстів є, передусім, відтворення власних назв, термінів, інтернаціоналізмів, засобів художнього вираження та кліше.

Доведено, що в перекладі інтерв'ю з творчою особою-професіоналом доцільно використовувати такі перекладацькі трансформації, як транскрибування (транслітерація, трансформація), компенсація, граматична заміна, комплексне перетворення речення тощо.

У ході проведеного дослідження також було визначено труднощі навчання перекладу інтерв'ю з творчою особою-професіоналом. Специфіка перекладу тексту цього жанру визначається нами як пошук оптимального перекладацького рішення в конкретній комунікативній ситуації відтворення лінгвопрагматичних особливостей тексту інтерв'ю з творчою особою-професіоналом.

Виявлено, що формування лексичної перекладацької компетенції відіграє важливу роль у навчанні перекладу текстів інтерв'ю з творчою особою-професіоналом. Для розвитку перекладацької компетенції в перекладі досліджуваних текстів доцільно виконувати спеціалізовані вправи.

У контексті цього дослідження було запропоновано систему вправ для навчання студентів перекладу англomовного інтерв'ю. Подана система вправ з навчання перекладу інтерв'ю передбачає індивідуальну роботу студентів, роботу в парах, роботу в групах та сумісно з викладачем, а отже відтворює всі необхідні форми організації навчального процесу.

Розроблені нами вправи дозволяють наочно продемонструвати особливості перекладу текстів інтерв'ю, надають студентам можливість розвинути навички говоріння, діалогічного мовлення, здійснення перекладацького аналізу та власне перекладу тексту інтерв'ю з творчою особою-професіоналом українською та англійською мовою. Завдання стимулюють розвиток критичного мислення та мовної здогадки, уміння груповою роботи та ведення індивідуальної творчо-пошукової роботи. Особливий акцент у розробленій системі вправ має лексичний компонент перекладу. Перспективним є дослідження лінгвопрагматичних особливостей текстів художнього, наукового та офіційно-ділового стилів.

Я, Кучерявенко Вероніка Андріївна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Лінгвопрагматичні особливості інтерв'ю з творчою особою-професіоналом (перекладацький аспект)» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова В. И. Информационные жанры газетной публицистики : Учеб. пособие. Саранск : Изд-во Морд. ун-та, 1996. 63 с.
2. Апалат Г. П. Структура, семантика і прагматика текстів-інтерв'ю (на матеріалі сучасної англомовної преси): автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ. нац. лінгв. ун-т. К., 2003. 19 с.
3. Бережна М. В., Лозовська К. О. Етапи перекладу термінів та професіоналізмів. *Science and Education: a New Dimension*. VIII (72), Issue: 241, 2020. С. 7–11.
4. Бирюк О. В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англомовних публіцистичних текстів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2005. 201с.
5. Богданов Н. Г., Вяземский Б. А. Справочник журналиста. М., 2001. 274 с.
6. Габовда А. М., Кравченко Т. М. Формування активного, пасивного та потенційного словникового запасу студентів-філологів. *Наукові записи Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2016, № 63. С.38–16
7. Гапотченко Н. Є. Структурні та жанрово-стилістичні особливості текстів інтерв'ю в сучасній французькій пресі (комунікативно-прагматичний аспект): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05. Київ: нац. лінгв. ун-т. Київ, 2005. 19 с.
8. Голубовська І.О. Душа і серце в національних мовних картинах світу. *Мовознавство*. 2002. №4/5. С.32–36.
9. Дударенко І. С. Міжособистісний зворотній зв'язок як механізм зміни суджень учасників групової психокорекції. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 12 : Психологічні науки. 2014. Вип. 45. С. 36–42.

10. Дяків Х. Ю. Когнітивно-дискурсивна реконструкція комунікативних девіацій в українсько- і німецькомовних відеоінтерв'ю : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.17. Київ: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2020. 483 с.
11. Ильченко С. Н. Интервью в журналистике: как это делается : учеб. пособие. СПб. : С.-Петербург. гос. ун-т, Ин-т «Высш. шк. журн. и мас. коммуникаций», 2016. 236 с.
12. Коваленко А. К. Жанрово-стилістичні домінанти інтерв'ю: перекладознавчий аспект. *Мова і культура*. 2013. Вип. 16, т. 2. С. 408–415.
13. Косюк О.М. Допит та інтерв'ю. компаративний аспект. *Сучасний рух науки*: тези доп. VII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 6-7 червня 2019 р. Дніпро, 2019. С. 847–852.
14. Кузнєцова Г. В., Болейко В. В. Комунікативно-прагматичні особливості текстів інтерв'ю в сучасній американській пресі. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2010. Вип. 52. С. 202–206.
15. Латышев Л. К., Семенов А. Л. Перевод: теория, практика и методика преподавания. Москва: Академия, 2008. 192 с.
16. Миролубов А. А. Методика обучения иностранным языкам: традиции и современность. Обнинск: Титул, 2010. 464 с.
17. Подолян М.П. Публіцистика як система жанрів. К.: Київ. ун-т ім. Т.Шевченка, Ін-т журналістики, Центр вільної преси Слово-зброя, 1998. 39 с.
18. Саламатіна О. О. Мовленнєвий жанр «інтерв'ю» в сучасній німецькомовній та україномовній пресі: функціональні та прагматичні ознаки: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Одеса, 2011. 20 с.
19. Синєкоп О. С. Лінгвістичні особливості англomовного інтерв'ю. Київ: Національний технічний університет України «КПІ». 2015. 35 с.
20. Сушкевич О. В. Аксіологічна модальність інтерв'ю: функціональні та структурні особливості: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Одеса, ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Уттинського», 2013. 20 с.

21. Цвик В. Л. Телевизионная журналистика: История, теория, практика: Учебное пособие. М.: Аспект Пресс, 2004. 382 с.
22. Швачко С.О. Навчати вчитися перекладу : монографія. Суми, СумДУ, 2015. 215 с.
23. Шостак М. И. Журналист и его произведение. М. : ТОО «Гендальф», 1998. 285 с.
24. Штельмах М. Л. Інтерв'ю в системі жанрів сучасної українськомовної комунікації: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2008. 18 с.
25. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : монографія / під загальн. ред. Шевченко І. С. Харків, 2005. 356 с.
26. Bartolomé A. I., Milan H. New trends in audiovisual translation: The latest challenging modes. *A Journal of English and American Studies* , 2005. 104 p.
27. Breuer F., Muckel P., Dieris B. Reflexive Grounded Theory: eine Einführung für die Forschungspraxis. 3. Aufl. Forum Qualitative Sozialforschung. *Forum: Qualitative Social Research*, 19(2). 2018. S. 1–19.
28. Chaume F. The turn of audiovisual translation: new audiences and new technologies. *Translation spaces*. 2013, Vol. 2 (1). P. 105–123.
29. Kött M. Das Interview in der französischen Presse Geschichte und Gegenwart einer journalistischen Textsorte. *Medien in Forschung und Unterricht*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2004. Serie A. Bd. 53. 261 S.
30. Messick B. Translating cultures : perspectives on translation and anthropology. *Perspectives on Translation and Anthropology. Translating Cultures* / ed. by Paula G. Rubel and Abraham Rosman. Pp. 177–196.
31. Yemelyanova O., Kucheriavenko V. Structural and linguistic features of the artist interview. *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Philology Series*. 2021. № 49 (1). С. 54–57
32. Zgusta L. The Terminology of Name Studies. (In Margine of Adrian Room's. *Guide to the Language of Name Studies*). *A Journal of Onomastics*. Vol. 46, 1998. Pages 189–203.

33. Жанр інтерв'ю. Види інтерв'ю. Школа журналістики. URL: <https://xn---7sbafuabraerjyjmxvsmn8f.xn--p1ai/zhanr-intervyu-vidy-intervyu/> (дата звернення: 13.11.2021).

34. Лукина М. М. Технология интервью. М.: Аспект Пресс, 2003. 254 с. URL: <http://evartist.narod.ru/text5/36.htm> (дата звернення: 13.11.2021).

35. Gubrium Jaber F., Holstein James A., Marvasti Amir B. & McKinney Karyn D. The SAGE Handbook of Interview Research: The Complexity of the Craft. SAGE Research Methods. URL: <https://methods.sagepub.com/book/handbook-of-interview-research-2e>. (дата звернення: 13.11.2021).

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

36. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства, підручник. К.: Академія, 2005. 368 с.

37. Практика перекладу публіцистичних текстів (англо-укр. та укр.-англ. напрямки) : посібник для студ. вищих навч. закладів, які навчаються за спец. «Переклад (англ. мова)»] / за ред. Карабана В. І. Вінниця : Нова Книга, 2017. 368 с.

38. Childs P., Fowler R. The Routledge Dictionary of Literary Terms. Based on the Dictionary of Modern Critical Terms. Routledge: Taylor & Francis e-Library. London and New York, 2006. 273 p.

39. Hornby A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / ed. by S. Wehmeier. Oxford : *Oxford Univ. Press*, 7th edition. 2005. 1907 p.

40. Методика викладання іноземної мови. Лекція 2. Система навчання іноземної мови. Система вправ у навчанні іноземної мов. URL: <https://sites.google.com/site/metodikavikladannaim/lekcia-2-sistema-navcanna-inozemnoie-movi-sistema-vprav-u-navcanni-inozemnoie-movi> (дата звернення: 13.11.2021).

41. Collins COBUILD English Dictionary. Free online dictionary, thesaurus and reference materials. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення: 13.11.2021).
42. Словник.ua. Портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/> (дата звернення: 13.11.2021).
43. Netflix Partner Help Centre. Specifications & Guides. Timed Text Style Guide: General Requirements. URL: <https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/en-us/articles/215758617/> (дата звернення: 13.11.2021).
44. Netflix Partner Help Centre. Specifications & Guides. Ukrainian Timed Text Style Guide. URL: <https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/enus/articles/115002229068-Ukrainian-Timed-Text-Style-Guide> (дата звернення: 13.11.2021).

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

45. Інтерв'ю з Микитою Каданом. Новий сайт PinchukArtCentre. URL: <https://pinchukartcentre.org/ua/interviews/kadan> (дата звернення: 13.11.2021).
46. Ковалевська А. Akiz: «Бути художником означає спостерігати». Art Ukraine. Режим доступу: https://artukraine.com.ua/a/akiz--buti-khudozhnikom-oznachaye-sposterigati/#.YYj_1YZBzIU (дата звернення: 13.11.2021).
47. «Настоящий Питер Макс»: Деменция, положившая начало многомиллионной афере. Bird in flight: Украинский интернет-журнал о фотографии и визуальной культуре. URL: <https://birdinflight.com/ru/mir/20190607-piter-max>. (дата звернення: 13.11.2021).
48. Якубович А, Семенік О. Бедрі Байкам. Ми не гратимемо у ваші ігри. Art Ukraine. URL: <https://artukraine.com.ua/a/bedri-baykam-mi-ne-gratimemo-u-vashi-igri/#.YYj-Q4ZBzIU> (дата звернення: 13.11.2021).
49. Alexa Mead. Your Body is my Canvas. TED. https://www.ted.com/talks/alexa_meade_your_body_is_my_canvas/transcript?referrer=playlist-the_artist_is_in (дата звернення: 13.11.2021).

50. Dementia Stopped Peter Max From Painting. For Some, That Spelled a Lucrative Opportunity. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2019/05/28/business/peter-max-dementia-cruise-ship-auctions.html>. 28.05.2019 (дата звернення: 13.11.2021).

51. Dustin Yellin. A journey through the mind of an artist. TED URL: https://www.ted.com/talks/dustin_yellin_a_journey_through_the_mind_of_an_artist. (дата звернення: 13.11.2021).

52. Interview with Nikita Kadan. New PinchukArtCentre URL: <https://pinchukartcentre.org/en/interviews/kadan> (дата звернення: 13.11.2021).

53. Jarrett J. Krosoczka. How a boy became an artist. TED. URL: https://www.ted.com/talks/jarrett_j_krosoczka_how_a_boy_became_an_artist (дата звернення: 13.11.2021).

54. Kovalevska A. Akiz: “Being an artist means observing”. Art Ukraine. URL: <https://artukraine.com.ua/eng/a/akiz--buti-khudozchnikom-oznachaye-sposterigati/#.YYjuG4ZBzIV> (дата звернення: 13.11.2021).

55. Yakubovych A., Semenik O. Bedri Baykam. We are not gonna play your game. Art Ukraine. URL: <https://artukraine.com.ua/eng/a/bedri-baykam-mi-ne-gratimemo-u-vashi-igri/#.YYju0IZBzIV> (дата звернення: 13.11.2021).

SUMMARY

Modern globalization processes have a significant impact on our lives. For modern man it is vital to be able to navigate information flows, analyze phenomena and events, to critically approach their understanding. One of the means of organizing communicative interaction and directly obtaining information or looking at certain events is an interview, one of the leading dialogue genres of the media and a form of realization of journalistic discourse.

The ability to obtain information from an expert or determine his real attitude to a problem not only creates favorable conditions for the development of the interview genre in today's globalized world, but also increases scientific interest to identify

effective communication models, identify effective communication strategies and their reproduction in the translation process.

The relevance of the study is due to the fact that the work is performed in line with a holistic anthropocentric approach to the communication process, which is characterized by increased attention to the language personality, which is fully revealed during interpersonal interaction. It is time to thoroughly study the linguistic and pragmatic features of the interview with a creative professional in the context of the specifics of the interaction of the interviewer and the respondent, their speech behavior, the peculiarities of the translation of texts of this type.

The object of research is the texts of English-language interviews with a creative professional and their translations into Ukrainian.

The subject of the study is the linguistic and pragmatic features of the English-language interview with a creative professional and their translations into Ukrainian.

The research was based on texts of interviews with famous artists. The sources of the texts are the Ukrainian online art magazine Art Ukraine (2007-2021), the website of the 21st Century International Center for Contemporary Art (New PinchukArtCentre's website) (2006-2021) and the portal of the American non-profit foundation TED (1984-2021).

The aim of the research is to study the linguistic and pragmatic features of the English-language interview with a creative professional and their translations into Ukrainian; develop a system of exercises for learning to translate interviews.

The purpose of the study identified the need for the following research objectives:

- conduct a retrospective review of the study of interviews from the standpoint of linguistics;
- to characterize the genre of interviews, to give a definition of the studied genre of journalistic text and to identify its features;
- to study the linguistic and pragmatic features of the English-language interview with a creative professional and their translations into Ukrainian;

- identify difficulties in translating English-language interviews with a creative person on the example of Ukrainian-language translations of interviews with famous artists;
- identify techniques and strategies for translating an English-language interview;
- highlight the difficulties of learning to translate an English interview;
- offer a system for teaching students to translate English interviews.

In the course of the research such general scientific methods were used as: descriptive to present the theoretical aspects of the studied phenomena, explanation of translation decisions; comparisons to identify isomorphic and allomorphic features of English and Ukrainian languages in order to determine the quality of translation, comparison to determine the exact definition of the studied phenomena and analysis of situations of several translation decisions.

Among the **special research methods** are the use of continuous sampling to determine promising linguistic-pragmatic features for analysis, the method of contextual analysis to determine their pragmatic aspects and functionality, comparative pragmatic analysis to determine the equivalence of pragmatics of original and translated texts, ways of expressing it. The key to the study is the use of translation analysis.

The practical significance of the results of the study lies in the possibility of using its theoretical and practical provisions in the course of subsequent research or analysis of the translation of the interview. Research materials can be used in classes on linguistics, translation theory, practice of interpretation and translation, thematic special courses. The research is of particular importance for expanding the aspectology and methodology of translating interviews with a creative professional.

The scientific novelty of the research results can be traced in the identification of translation strategies for translating interviews with a creative professional.

Key words: linguistic pragmatics, verbal components of the interview, creative professional, nonverbal components of the interview, linguistics.

The study of the English-language interview with a creative professional identified optimal and effective ways to achieve equivalence of linguistic and pragmatic features of the interview in the translation process and developed a system of exercises for teaching the translation of the interview.

To this end, a retrospective review of the study of interviews from the standpoint of linguistics was conducted and the existence of such approaches to the interpretation of its specifics as: communicative-pragmatic, functional, linguocognitive, genre-stylistic, comparative-contrastive. It was found that these approaches function as a synergistic whole and a comprehensive approach to the study of interviews prevails in the scientific community.

The genre of interviews was characterized, in particular, its definitions were given and the multifunctional nature as a method of research, journalistic genre, forms of dialogic interaction, a way of organizing communication and obtaining information was defined.

The classification of interviews by the nature of the interviewees, by the channel of information transmission, by content, etc. was given. Each of the types of interviews studied has its own characteristics. The non-verbal component plays an important role in online interviews. Research shows that non-verbal information serves to clarify the communicative situation and identify the personal attitude of the speaker.

The study found that the interview as a special kind of text of the journalistic genre has specific linguistic and pragmatic characteristics and structural features that are manifested in the elements of the organization of the text and ways of expressing them.

The study identified difficulties in translating an English-language interview with a creative professional using Ukrainian-language translations of interviews with famous artists. Certainly, the difficulties in translating the studied texts are, first of all, the reproduction of proper names, terms, internationalisms, means of artistic expression and clichés.

It has been proved that in the translation of an interview with a creative professional it is expedient to use such translation transformations as transcription

(transliteration, transformation), compensation, grammatical substitution, complex sentence transformation, etc.

The study also identified difficulties in learning to translate an interview with a creative professional. The specificity of the translation of the text of this genre is defined by us as the search for the optimal translation solution in a specific communicative situation of reproduction of linguistic-pragmatic features of the text of the interview with a creative professional.

It was found that the formation of lexical translation competence plays an important role in teaching the translation of texts of interviews with a creative professional. For the development of translation competence in the translation of the studied texts it is advisable to perform specialized exercises.

In the context of this study, a system of exercises was proposed to teach students to translate English-language interviews. This system of exercises for teaching translation of interviews involves individual work of students, work in pairs, work in groups and in collaboration with the teacher, and therefore reproduces all the necessary forms of organization of the educational process.

The exercises we have developed allow us to clearly demonstrate the peculiarities of translating interview texts, give students the opportunity to develop speaking skills, dialogic speech, translation analysis and the actual translation of the text of an interview with a professional in Ukrainian and English. Tasks stimulate the development of critical thinking and language guessing, group work skills and individual creative and exploratory work. The lexical component of translation has a special emphasis in the developed system of exercises. The study of linguistic-pragmatic features of texts of artistic, scientific and official-business styles is promising.

ДОДАТОК А

Приклад перекладу біографічної довідки в складі інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Текст оригіналу

Nikita Kadan was born 1982 in Kyiv, Ukraine, where he lives and works today. Since 2004 he is a founding member of the R.E.P. artists group. In 2007 he graduated from the National Academy of Art and Architecture in Kyiv. Kadan was nominated for the PinchukArtCentre Prize in 2009 and won it in 2011. His work has been exhibited nationally and internationally, recently including:

- *Figures on White*, Karas Gallery, Kyiv;
- *Treatment Room/Fixation*, NORMA, Odessa (both 2011);
- *First Kyiv Biennale*, Art Arsenal, Kyiv;
- *The Crooked Mirror*, Lavra Gallery, Kyiv;
- *Kyiv Project*, collaboration with Lada Nakonechna, Kyiv Pop-up Galleries, Kyiv;
- *Corrections*, Centre of contemporary art Zamek Ujazdowski, Warsaw;
- *Language of the Silent*, Lab-gallery SOSka, Kharkiv (all 2012);
- *Before the Execution*, collaboration with Mykola Grokh and Eugenia Belorusets, Karas Gallery, Kyiv;
- *Erasing and Overposting*, Transit Gallery, Mechelen;
- *Kyiv Hotel*, Bratislava Cinema, Gandy Gallery, Bratislava (all 2013);
- *Engineering Hope*, solo exhibition, Transit Gallery @ Art Brussels (2014)

Nikita Kadan is a painter, graphic artist, author of objects and installations. He combines intellectual reflection with continuous social engagement, using his artistic practice to act in the social-political discussions in Ukraine. With a strong historical awareness, Kadan focuses his research on the urban transition of Kyiv, a city in continuous transformation losing its historical roots and its public spaces to commercialism. Kadan works mostly in painting and sculpture, and in his use of abstraction and modelling he references the Russian avant-garde movements from the turn of the 20th century.

Приклад перекладу біографічної довідки в складі інтерв'ю з творчою особою-професіоналом

Текст перекладу

Микита Кадан народився у 1982 році в Києві, Україна; живе і працює в Києві. З 2004 року – учасник і співзасновник мистецької групи «Р.Е.П.». У 2007 закінчив Національну академію образотворчого мистецтва і архітектури в Києві. Номінувався на Премію PinchukArtCentre Prize у 2009 році і виграв її у 2011 році. Його роботи експонувалися як в Україні, так і в інших країнах, серед іншого:

- в рамках виставок «Фігури на білому», «Карась Галерея», Київ;
- «Процедурна кімната/Фіксація», галерея «НОРМА», Одеса (обидві – у 2011 році);
- Перша київська бієнале, «Мистецький Арсенал», Київ;
- «Криве дзеркало», галерея «Лавра», Київ;
- «Проект "Київ"», спільно з Ладією Наконечною, галерея «Kyiv Pop-Up Gallery», Київ;
- «Корекції», Центр сучасного мистецтва «Замок Уяздовський», Варшава;
- «Мовлення мовчазних», галерея-лабораторія «SOSка», Харків (усі – в 2012 році);
- «Перед стратою», спільно з Миколою Грохом і Євгенією Белорусець, «Карась Галерея», Київ;
- «Витирати і заклеювати», галерея «Транзит», Мехелен; «Готель "Київ", кінотеатр "Братислава"», галерея «Ганді», Братислава (усі – в 2013 році);
- «Конструювання надії», персональна виставка, галерея «Транзит», художній ярмарок «Art Brussels» (2014 рік). Микита Кадан – художник, графік, автор об'єктів та інсталяцій. Художня діяльність Кадана, в якій поєднуються

Продовження додатку А

інтелектуальне осмислення і постійна соціальна заангажованість, є його висловлюванням у суспільно-політичних дискусіях України. Демонструючи

сильне історичне чуття, Микита Кадан зосереджується на дослідженні урбаністичних процесів у Києві, на постійних трансформаціях цього міста, яке втрачає історичні корені й публічний простір під натиском комерціалізації. Кадан працює переважно із живописом і скульптурою. Його звернення до абстракції і моделювання містить відсилання до російського авангарду початку 20-го століття.

(Джерело: Interview with Nikita Kadan, New PinchukArtCentre's website, <https://pinchukartcentre.org/en/interviews/kadan>).

ДОДАТОК Б

Лексичний мінімум до теми “Translation of the artist interview”

1.	to practice an art – займатися мистецтвом	21.	his painterly talents – його таланти до живопису
2.	abstract art – абстракціонізм	22.	art exhibit – художня виставка
3.	classical art – класичне мистецтво	23.	the brush – мистецтво художника
4.	modern art – сучасне мистецтво	24.	brushwork – манера художника
5.	primitive art – примітивізм	25.	creative work – творчість
6.	graphic art – графічне мистецтво, графіка	26.	finished technique – відточена майстерність
7.	plastic arts – пластичне мистецтво	27.	to group – підбирати фарби, кольори
8.	art school – художнє училище	28.	art gallery – художня галерея
9.	Art Nouveau – франц. стиль модерн	29.	verve – жвавість та яскравість (описи); сила зображенн
10.	antique art – античне мистецтво	30.	exquisite work – тонка майстерність
11.	folk art – народне мистецтво	31.	paint shop – ізо студія
12.	art is long, life is short остан. – життя коротке, мистецтво вічне	32.	one-man exhibition – персональна виставка
13.	Fine Arts – образотворчі мистецтва	33.	complete command of colour – чудове володіння кольором
14.	(the) Academy of Arts – Академія мистецтв	34.	exhibit – експонат; виставляти, експонувати
15.	pictorial art – живопис	35.	art exhibition – художня виставка
16.	the Neo-Classicists – неокласицисти	36.	handling – вміння художника володіти пензлем
17.	Impressionism – імпресіоністи	37.	a picture show – виставка картин
18.	The Symbolists – символісти	38.	show – виставка
19.	Expressionism – експресіонізм	39.	studio – майстерня художника
20.	Cubism – кубізм	40.	opening day – вернісаж

ДОДАТОК В

Система вправ з навчання перекладу інтерв'ю з творчою особою професіоналом

Exercise 1. Translate the interview questions, identify clichéd sentences and examples of specialized vocabulary.

- 1) Could you tell us how you started practicing art?
- 2) Tell us what inspires you in your creative work?
- 3) What do you think determines the artist's ability to own a brush?
- 4) In your opinion, what distinguishes modern art?
- 5) Do you agree with the statement “Life is short, art is eternal”?
- 6) Share with our audience, how often did you visit creative exhibitions and openings at the beginning of your career?
- 7) Isn't it a secret what your art studio looks like?

Explain the meaning of specialized vocabulary on the topic of “Art”. What terms of the art field are you familiar with?

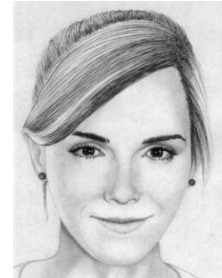
Exercise 2. Translate the interview questions using the identified clichés. Pay attention to the use of specialized vocabulary.

- 1) Чи не могли б Ви розповісти, яким чином у Ваших роботах втілені принципи сучасного мистецтва?
- 2) Як на Вашу думку співвідносяться мистецтво та життя?
- 3) Розкажіть, чи любляете Ви відвідувати виставки картин інших художників?
- 4) Чи погоджуєтеся Ви з думкою, що мистецтво лише для талановитих?
- 5) Як Ви вважаєте, що визначає вміння художника володіти пензлем?
- 6) Чи не секрет, звідки Ви берете натхнення?
- 7) Поділіться з нашими читачами, як розвинути мистецьку майстерність?

In your opinion, what is the difficulty of translating the interviewer's remarks? What synonymous inversions can be selected for the identified clichés?

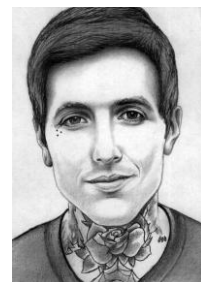
Продовження додатку В

Exercise 3. Divide into groups of 3 people. Read the table below and try to conduct the interview as an interviewer, respondent and translator.

<i>Name:</i>	<i>Paul Smith</i>	<i>Emma Wilson</i>
<i>Nationality:</i>	Scotland	British
<i>Art style:</i>	contemporary art	minimalism
<i>Main work:</i>	“The Sunrise”	“The Square”
<i>Future plans:</i>	to win international art competitions	to make a series of world-famous paintings

Exercise 4. Divide into groups of 3 students. Read the table below and try to conduct the interview as an interviewer, respondent and translator.

<i>Name:</i>	<i>Тетяна Коваленко</i>	<i>Микола Іванов</i>
<i>Nationality:</i>	Українська	Російська
<i>Art style:</i>	абстракціонізм	графіті
<i>Main work:</i>	“Осінь”	Розпис Андріївського муру
<i>Future plans:</i>	відвідати Київський музей мистецтва	навчитися новій техніці розпису

Exercise 5. Read the text of the interview. Analyze its linguistic, stylistic and translation aspects.

AKIZ: “BEING AN ARTIST MEANS OBSERVING”

As his movie “The Nightmare” (“Der Nachtmahr”) has been shown during the “Kinorave Festival” in Kyiv, German director, painter and sculptor Akiz talks the film, being an artist and German cinematography.

How did your movie, “The Nightmare,” became a part of this festival “Movie Rave. Young German cinematography,” and what is the idea behind the whole project?

I don’t know (*laughs*). I am a director of this film, they saw my film and thought that it might be nice to have it in this project. I have no idea about the background of this project, but I heard that Goethe Institute wants to open up for a younger audience. And this film, “Der Nachtmahr,” represents a gaze into the underground youth culture scene of Berlin. So I guess that was the reason.

What is the story behind the making of the movie and what inspired you?

I am a sculptor, a painter, and a filmmaker and it was quite interesting, because usually as a director you have an idea, you write it down, or you let somebody else write it, and then you turn it into a movie, whereas this movie was different since before even thinking of making a movie I sculpted the demon... Have you seen the movie?

What is the movie about?

“Der Nachtmahr”, the name of the film, is taken from an old 18th-century painting by Heinrich Füssli and it is the name of a creature that appears at night and haunts people. The story is very easy: there is a party girl and after one party night she has an encounter with a demon. But rather than a regular horror movie, which works like this: there is a demon, it haunts you and you have to kill it, sooner or later, this story is different, because Tina (the main character, played by Carolyn Genzkow – ed.) realizes that the creature doesn’t really harm her, but rather

represents her own feelings. So she has to come to terms with this creature, rather than kill it.

When I watched the trailer, I thought the movie was about youth and about...

...rave culture.

Yes, but after I watched a documentary on the making of this movie (“Der Nachtmahr und wie er in die Welt kam” — ed.), from the small parts that I saw, it started feeling more like a film about not being understood.

Yeah, that’s your interpretation.

And what is it about for you personally?

For me personally? You know what, I’m really excited to hear people’s opinions like yours, but I’m not giving my own interpretation away because I don’t want it to become the only right one, so that everybody else would say “Okay, then mine is wrong.” That’s not the case, I want to leave it open.

So you’re giving people the freedom of interpretation.

Yes, absolutely. These are the films that I like, you know, where I can come up with my own ideas.

Abstract of the interview,

ArtUkraine

5. 1. What vocabulary is characteristic of the studied text? Write examples of specialized vocabulary and choose as many synonyms of the target language as possible.

5. 2. Analyse the possibilities of stylistic transformation of the text by selecting synonymous artistic and expressive means of target language and paremias.

5. 3. Find information on the Internet about the artists who were interviewed in the research texts. What aspects of their activities are worth covering? What information was released by the interviewers?

5. 4. Translate the text into Ukrainian.

Продовження додатку В

Exercise 6. Read the text of the interview. Analyze its linguistic, stylistic and translation aspects.

Інтерв'ю з Микитою Каданом

ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ

Микита Кадан у розмові з Бйорном Гельдхофом

Бйорн Гельдхоф: Вас часто називають художником-активістом. У той же час ми розуміємо, що між цими позиціями є велика різниця. Як би ви описали співвідношення між вашою роллю громадського активіста і вашою художньою діяльністю?

Микита Кадан: Сьогодні, в цей час у житті України, позиція громадянина, просто громадянина, і позиція активіста зблизилися. Бути громадянином зараз і означає бути громадським і політичним активістом. Що стосується художньої діяльності, тут велика відмінність: сучасне мистецтво виявилось родом елітарної діяльності, це обумовлено способом виробництва, показу, інституційної підтримки. Для більшої частини людей воно просто виключене із зони доступу. Вони поза тим полем, де можуть зіштовхнутися з мистецтвом, увійти з ним у контакт, і причина у цього соціальна – класова структура.

БГ: Якщо ми поглянемо назад і подивимося на ранні роки вашої діяльності, коли ви починали з групою Р.Е.П., – тоді зв'язок активізму і мистецтва був більш тісним.

МК: Так. Для нас це був час виходу з консервативного середовища художніх академій, де ми навчалися за системою, яка досі багато в чому залишилася радянською. І ось в 2004-му ми вийшли назовні, із середовища гнітючого, де бракувало повітря, у відкритий простір. Разом з тим, у нас було слабше відчуття реальності. Зараз, пригадуючи цей період, я розумію, що навіть політична боротьба і вулична демократія були для нас яскравими картинками, які мерехтіли перед очима. Нам хотілося брати участь у цьому

Продовження додатку В

політичному видовищі, але робити це радше через іронічний коментар, через мета-позицію...

Микита Кадан народився у 1982 році в Києві, Україна; живе і працює в Києві. З 2004 року – учасник і співзасновник мистецької групи «Р.Е.П.». У 2007 закінчив Національну академію образотворчого мистецтва і архітектури в Києві. Номінувався на Премію PinchukArtCentre Prize у 2009 році і виграв її у 2011 році. Його роботи експонувалися як в Україні, так і в інших країнах, серед іншого:

- «Мовлення мовчазних», галерея-лабораторія «SOSка», Харків (усі – в 2012 році);
- «Перед стратою», спільно з Миколою Грохом і Євгенією Белорусець, «Карась Галерея», Київ;
- «Витирати і заклеювати», галерея «Транзит», Мехелен; «Готель "Київ", кінотеатр "Братислава"», галерея «Ганді», Братислава (всі – в 2013 році);
- «Конструювання надії», персональна виставка, галерея «Транзит», художній ярмарок «Art Brussels» (2014 рік) тощо.

*Abstract of the interview,
PinchukArtCentre*

5. 1. What vocabulary is characteristic of the studied text? Write examples of specialized vocabulary and choose as many synonyms of the target language as possible.

5. 2. Analyze the possibilities of stylistic transformation of the text by selecting synonymous artistic and expressive means of target language and paremias.

5. 3. Find information on the Internet about the artists who were interviewed in the research texts. What aspects of their activities are worth covering? What information was released by the interviewers?

5. 4. Translate the text into English.